

naša luč

1986

9

slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja

ivan cankar

ODGOVORITI —

odgovoriti komu na vprašanje; ustni odgovor, odgovor na napad, odgovor dajati za kaj, od česa, na odgovor (po)klicati koga za kaj; komu biti odgovoren za kaj; odgovornost prevzeti, nositi za kaj, na svojo odgovornost kaj storiti; otrok se staršem odgovarja = *jeziká*, odgovarjati za kaj oblasti, pred oblastjo = *odgovoren biti*, fant (se) dobro odgovarja.

PASTI —

pasti v vodo, na tla, vznak; padel je, kakor je dolg in širok; jabolko ne pade daleč od drevesa; mušica pade v oko; dijak, vlada, minister pade; vojak pade v boju; mraz, vročina, barometer pade; cena, vrednost pade; kocka pade; senca je padla nanj; pasti komu v roke; zmeraj na noge pasti = *znajti se*; to mi še v glavo ne pade = *mi še na misel ne pride*; v hišo pasti = *nepričakovano priti*; ni na glavo padel = *ni neumen*; fant ni na zóbe padel = *je odrezav*; načrt pade v vodo; v mojih očeh je zelo padel; praznik pade na sredo = *je, pride na sredo*; zviška, z neba pasti; pasti na kolena; pasti komu k nogam = *vreči se pred koga*; sum je padel nanj = *osumljen je bil*; pasti po kom = *napasti koga, vreči se na koga*.

POGLEDATI —

jezno, pisano, srepo, debelo, skrivaj, od blizu, izpod čela koga pogledati; palec pogleda iz čevlja, komolec iz rokava; pogledati za kom, okoli sebe; pogledati

skoz okno, skozi prste komu pogledati, pogledati v knjigo, pogledati na uro, pogledati po mestu, pogledati po živini; kri pogleda iz rane; če prav pogledamo; pogledati se v zrcalo; temen pogled, upreti pogled v koga, poglede pasti na čem, s pogledom koga ošiniti, na pogled ubogati, pogled jemati, na pogled je zdrav, na prvi pogled se vidi.

POL —

pol dne, v dobre pol ure se vrnem, pol leta je minilo, k pol litru (litra) vina je dodal še pol hleba kruha, sedel je pri pol pečene piške; živel je ves dan s pol hlebom kruha in s pol klobase; pred pol leta je bil tu; polvečji, pol manj, pol bolj; pol ptič, pol miš; pol riba, pol človek; na pol prazen, na pol pota, na pol prerezati, šlo je na pol; čez pol preklati; uro in pol, človek in pol.

POSLATI —

poslati dar po kom, po pošti, z vlakom, poslati po vina, po zdravnika; poslati koga k vragu, poslati koga domov.

PRID —

= *korist*; njemu v prid govortiti, sestri v prid obrniti, s pridom delati, nič prida človek; nič prida ne bo iz njega; ali je kaj prida blaga?; ali kaj prida zasluži? = *dosti*.

RAČUN —

sklepni, bančni, tekoči, slan, zasoljen, nesramen, ugoden, račun se izide, račun zahtevati, dati, predložiti; račun narediti pregledati, plačati, poravnati; (stare) račune imeti s kom; na računu imeti, pustiti; račune s svetom skleniti; račun znesne, znaša; na račun jemati, dajati; to ne gre na moj račun = *se piše*; po mojem računu to ni tako; vzeti kaj v račun; delati račun brez krčmarja; račune komu prekrizati; to mi ne gre v račun; priti na svoj račun.

SEDETI —

sedeti za mizo, pri knjigi, sedeti kakor pribit, prikovan, sedeti ko štor, ko klada, kakor kupček) nesreče, (kakor) na trnih, na žerjavici, na šivankah, sedeti med dvema stoloma, sedeti komu (za slikanje), nerad sedi = *nima potrpljenja pri sedečem delu*, sedi trdno na svojem stolčku, v sedlu, sedeti zaradi tatvine, sedeti na dolarjih, sedeti na rokopisu = *ne dati ga iz rok*, sedeti komu na vratu, na grbi; banka sedi na njem, hudoba sedi na njem, glava sedi krepko na ramenih, klobuk sedi na glavi, očala na nosu.

Naslovna fotografija:

DOBRLA VAS v Podjuni na
Koroškem
(Iz knjige: Trenkwaldner —
Blick auf Kärnten)

DRAGA 86

DRAGA, to so študijski dnevi na Opčinah pri Trstu, kamor pridejo naši rojaki iz vseh koncev in krajev, da se soočijo s slovenskimi narodnimi vprašanji. Letos je Draga stopila že v tretje desetletje. Vršila se je od 5. do 7. septembra. Naj ponatisnemo tri misli o Dragi, kot jih je zapisala ljubljanska Družina (21. 9. 86).

• Slovenija, dežela moja! Kar je živelo na tebi in te vzljubilo, kam se pretaka? Kar je mislilo in verovalo ob tebi, kar je upalo — kaj je zaživelo? Kaj grozljivega sedaj naskakuje slovensko narodno življenje, da nas Slovence, kar nas je raztresenih doma in po svetu, nenadoma zaposlujejo „matične dileme med narodnostjo in državljanstvom“? Kaj zapeljivega se napoveduje, da smo v bratskih projektih zaslučili temne tipalke in se nenadoma sprašujemo: ali in v kakšni meri je danes mogoče biti Jugoslovan? Kakšna „tuja učenost“ se je zakofila v narodovem življenju, da nas je postalo nenadoma strah prihodnosti? Kakšna sila je v nas in nad nami, da grobarjem krščanstva ni uspelo bilje peti in ne vabiti na sedmino? Kako je mogoče, da se hkrati z demokratičnimi težnji krščanstvo — prekaljeno v trpljenju in prečiščeno v smrtnih zubljih — ponovno vrača? (Jože Zadravec).

• Kristjani in Cerkev smo pred izzivi, s katerimi se je treba spoprijeti, in pred nalogami, ki jih ni mogoče preložiti na ramena drugih. Po eni strani nas obvezuje zgodovinski dolg, saj nismo brez krivde, da nas je val (totalitarizma) preplaval. Po drugi strani pa ne bomo spravljani sami s sabo, dokler ne bomo storili vsega, da bodo pogoji za žlahtno, kvalitetno in duhovno življenje naroda vedno znova uresničeni. To pa pomeni, da je treba sodelovati ne le pri moralni prenovi vsakega posameznika, ampak pri takšni obnovi celega naroda. Zato pa je treba podpreti in pospeševati nikoli dokončan proces demokratizacije (Drago Ocvirk).

• Ko Cerkev priznava avtonomnost civilne družbe ter laičnost države, tudi zase zahteva pravico do verske svobode, pravico uporabe vseh sredstev družbenega obveščanja za oznanjevanje evangelija, pravico ustanavljanja svobodnih šol vseh vrst in stopenj, pravico delovanja na dobrodelnem področju, pravico širjenja svojega socialnega nauka in pravico do izražanja svojega mnenja o problemih socialne, politične in gospodarske narave tam, kjer se kršijo človekove pravice ali kadar je v nevarnosti rešitev duš (tržaški škof Bellomi).

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 400 fran.
Francija 60 fran.
Italija 12.000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 60 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

NE IŠČI GROBA!

Ne išči mojega groba!
Ne žaluj za menoj!
Ni razloga.
Nad menoj so se uresničili
evangeljski blagri,
ki slišiš o njih
na
praznik vseh svetnikov.

Ne žaluj!
I d e a l i ,
za katere sem se bojeval,
živijo še naprej.
Ko se bojuješ zanje,
sem jaz s teboj,
ko govoriš o njih,
govoriš tudi o meni.

Ne išči mojega groba!
Ne boš ga našel.
M o j e r o k e
so zdaj roke tistih,
ki delajo za skupnost.
M o j r a z u m
je razum tistih,
ki z besedo in dejanjem
orjejo brazdo
resnice, pravice, svobode, miru in ljubezni.
M o j g l a s
odmeva v klicu tistih,
ki branijo male, prezirane in preganjane.
M o j e s r c e
utripa v prsih tistih,
ki v ljubezni in v potu svojega obraza
ustvarjajo bolj pravičen svet.
M o j e s a n j e
o lepši prihodnosti
za naš narod, za Evropo in ves svet
so vedno bolj žive v mislih in dejanjih tisočerih.

Ne išči mojega groba!
Za ta svet bom umrl
le tedaj,
če boš t i izgubil pogum,
če boš t i izdal naše skupne ideale,
če boš t i začel misliti samo nase
in delati samo zase.

Ne išči mojega groba!
Ne žaluj!
P o g u m !
V zvonovih praznika vseh svetnikov
poslušaj moj pozdrav . . .

Boris Dolinar

Nezgode

„Ženskar“

Ko je gospod Neroda tistega jutra z zanimanjem brskal po kupu prispele pošte, je na lepem preseanečeno obstal. Med časopisi, revijami in pismi je namreč uzrl veliko belo kuverto z naslovom pošiljateljca: Generalni konzulat . . . v Freistadtu. Na vso moč se je razveselil te pošte, saj je precej pomislil, češ lej, lej, kako ugodno so se spremenili časi: nič več te nimajo za klerofašista in razrednega sovražnika. Pograbil je pisemski nož, navdušeno prerezal rob ovojnice in radovedno pričel brati, kar mu je sporočalo predstavništvo njegove domovine. „Poštovani družo Nerodo,“ je bral gospod Neroda, „povodom . . . Blagdan Republike . . . 29. novembra . . . ovdašnji . . . proslavu . . . priređuje . . . svečani prijem . . . pozivamo . . . bitče nam neobično drago . . . dođete . . . sa suprugom . . . učtivo poštovanjem . . . Vaš . . .“

Gospod Neroda je začudeno vzkliknil: „Kaj pa je to?! Na ovojnici vendar piše, da mi piše predstavništvo moje domovine, jaz pa ničesar ne razumem!“ In bi bilo tudi čudno, ko bi kaj razumel, saj ne njegova mati ne oče nista nikoli govorila z njim v jeziku, ki je bilo v njem napisano konzulatsko pismo, tudi pozneje, na fakulteti, se poleg latinščine, stare grščine in hebrejščine tega jezika ni učil, v tujini, tu v Freistadtu, kjer je živel že dolga leta, pa tako ni slišal drugega kot freistadtsko narečje, ki se mu je bil že tolikanj privadil, da je govoril, kot da bi bil rojen Freistädtec. Zato si je zdaj sam pri sebi ogorčeno govoril: „Le kako je mogoče, da mi naš, se pravi moj konzulat napiše pismo v jeziku, ki ni naš, se pravi moj in ki ga jaz pač čisto nič ne razumem!“

Ker pa je bil gospod Neroda vendarle prepričan, da gre pri vsem

gospoda Nerode

skupaj za enega od slovanskih jezikov (slovanski značaj jezika so dokazovale že črke s strešicami, polovičnimi strešicami in črticami), se je odločil, da poprosi za pomoč enega od svojih znancev, ki je bil po poklicu slavist. „Ta mi bo konzulatsko pismo lahko prevedel,“ si je mislil in pri priči po telefonu povabil znanca, naj se čimprej oglasi pri njem.

Čakajoč na znanca, je bil ves kot na trnih, saj kljub še takemu trudu pisma ni niti malo razumel. Beseda „konzulat“, ki mu je bila edina dobro poznana, ga je navdajala z neizmernim veseljem, a tudi z rahlo grozo. Mislil si je: „Hja, konzulat... to je oblast..., ubogati bo treba, da bom naredil dober vtis, da ne bom spet klerofašist in razredni sovražnik. Postati moram lojalen državljani in spoštovati moram navodila države.“ Zelo pa ga je motila besedna zveza „sa suprugom“, ki je stala bolj pri koncu besedila in ki jo je precej opazil, saj se je spričo nenavadne skrivnostnosti, ki jo je izžarevala, močno razlikovala od drugih besed. „Ne, to pač ni navadna beseda,“ si je rekel, „tako nekam čudno mi zveni... Le kaj neki naj bi to pomenilo, sa suprugom?“

Naslednjega dne je gospoda Nerodo obiskal njegov znanec slavist. Ko je prebral pismo, mu ga je razložil: „Nič posebnega ni, gospod župnik, konzulat vas vlijudno vabi na proslavo dneva države, ki bo devetindvajsetega novembra. Povabilo je seveda napisano v srbohrvaščini.“ Gospodu Nerodi pa le še ni bilo vse jasno, zato ga je vprašal: „Kaj pa pomeni to sa suprugom?“ „Z ženo,“ mu je prevedel slavist in mu še pojasnil: „Pravijo, da pripelji te s seboj tudi ženo.“

Gospod Neroda je prebledel, se znanцу slavistu vlijudno zahvalil za prevod in pojasnilo ter se na hitro poslovil od njega. Nato pa se je zaprl v svojo sobo in ostal sam, oh

tako sam. Zanj je nastopila doba težkega premišljevanja o tem, kako naj ustreže državi. „Hentana reč,“ si je mislil, „le kako naj izpolnim navodilo konzulata, da ne bom več klerofašist in razredni sovražnik, marveč lojalen državljani, ko pa kot katoliški duhovnik vendar nimam žene, da bi jo pripeljal na proslavo?!“ Tri dni je premišljeval samo o tem, trinoči ni skoraj nič spal, po trikrat ga je vsako noč tlačila mora (stari mački so mu sedeli na prsih in ga davili), trikrat se je zjutraj zbudil ves potan in zagozden v kapni, tako da ni znal ven, tri dni se ni prikazal iz svoje sobe, tako da so verniki že resno pomislili, češ tega je pa stisnilo, četrtega dne proti večeru pa se je nenadoma prikazal na vratih svoje sobe: ves siv in shujšan, vendar dobre volje in z izgotovljenim načrtom.

Še istega večera je prišla k nje-mu snažilka, stara, že precej sključena ženica, ki mu je čistila stanovanje in ki jo je bil podedoval še od svojega prednika, kakor jo je le-ta od svojega. Gospod Neroda, ki se je bil zatrdno odločil, da izpelje svoj načrt, je proti svoji navadi — medtem ko mu je pometala po stanovanju — hodil okoli nje kot mačka okrog vrele kaše, pa mu beseda ni in ni hotela iz ust. Šele tik preden je odločila metlo in odšla, jo je nenadoma ogovoril: „Minka, oprostite... saj mi je nerodno..., ampak lejte, koliko let se že pozna... Pa sem si mislil... Skratka: Minka, ali bi hoteli biti moja žena?“ Stara gospodična Minka se je v hipu raztopila kot kepa snega, če jo položiš na vroč štedilnik. „Ja, Ja! Prav rada,“ je odgovorilo njenih bridkih petinsedemdeset samskih let, polnih neutešljivega hrepenenja in zmeraj bolj ugašajočega upanja, da bi se tudi ona lahko poročila, da bi bila tudi ona gospa, ne pa samo gospodična Minka. „Saj..., gospo-

dična Minka, veste..., saj to ne bi bilo za dolgo,“ je hitel pojasnjevati gospod Neroda, „samo takole za en večer.“ „Kaj!?“ se je udrlo iz globine v dno srca užaljenega snažečega bitja, ki se je bilo še pred hipcem videlo že kot gospa Nerodova, zaradi katere se je bil njen dični možek odpovedal celo svojemu duhovniškemu poklicu. „Za kakšno me pa imate?!“ In že jo je s strašnim tuljenjem kar z metlo vred odneslo skozi vrata (mogoče na sam Klek), gospod Neroda pa je potem ni videl nikdar več.

Naslednje jutro je poizkusil srečo pri ženi predsednika župnijskega sveta. „Spoštovana gospa,“ jo je ogovoril, „vi in vaš cenjeni mož sta že ogromno storila za našo župnijo... Še za eno uslugo bi vas rad prosil. Saj vem, da me boste kot izkušena ženska prav razumeli in mi ne boste zamerili, ker vas nadlegujem. Vendar sem trenutno v resnični in veliki potrebi. Ali ne bi hoteli postati za en večer moja žena?“ „Čof!“ je priletelo gospodu Nerodi okoli ušes. „Kaj pa mislite, da sem?!“ ga je nadrla gospa. „Nesnaga! Vse bom povedala svojemu možu. Žena za en večer... Taki ste kot vsi moški. Sram vas bodi!“ In že je izginila skozi vrata (mogoče v isto smer kot prejšnji večer gospodična Minka).

Gospod Neroda se je odločil, da poizkusi še enkrat. „V tretje gre rade,“ si je znani rek razložil po svoje. Po končanem pouku, ki ga je imel tisto popoldne, je rekel svojim učencem: „Otroci, vsi počakajte!“ Potem pa se je premislil: „Lahko greste,“ ter s prstom pokazal samo na svojo najstarejšo učenko: „Ti pa le malo počakaj, saj se ti menda ne mudi na randi!“ Ko sta ostala sama, jo je ogovoril: „Velika in razvita deklica si že, tako rekoč odrasla, zato mislim, da me boš razumela. Veš, duhovniki smo tudi ljudje in tudi mi imamo včasih težave. Sam sem trenutno v hudi stiski. Pa sem si rekel: mogoče bi mi pa ti lahko pomagala. Ali bi hotela biti za en večer moja žena?“ Učenka je zarde-la kot zrel paradižnik, povabila lepo glavo z dolgimi pšeničnimi lasmi in tiho, sramežljivo odgovorila: „Ne

Zakaj se pa nisi ubil?

To vprašanje me je celo kot duhovnika vrglo iz tira. Saj ni bilo tako mišljeno, le nerodno je bilo zastavljeno, glasiti bi se bilo moralo: **Le kako to, da si imel toliko sreče, da se pri tem nisi ubil?** Meni pa je za trenutek zaprlo sapo. In mi še danes ne gre iz glave.

Kaj pa se je zgodilo takega, boste vprašali. Čisto preprosto in vsakdanje. Doma sem se peljal z bratovim kolesom k sosеду — le kdo se bo zmeraj vozil z avtom naokoli! —, med vožnjo pa me je nenadoma nekdo poklical, ozrl sem se in hotel ustaviti. Pritisnil sem na obe zavori in pri tem mi je prišla vrečka, ki sem jo imel obešeno na krmilu, med prvo kolo. Namesto da bi lepo obstal, sem naredil „salto“ čez sprednje kolo in obležal za nekaj trenutkov brez zavesti. Ko sem se pobral, sem ugotovil, da mi z obraza kaplja kri. Neznanec, ki me je bil poklical, je ves prestrašen pritekkel k meni in me odpeljal v hišo. Moj padec je videla tudi soseda, na srečo zdravnica; za silo me je obvezala, potem pa odpeljala v ambulanto, kjer mi je strokovno zašila rane. Domov sem se odpeljal spet s kolesom, čeprav je znanec protestiral. Zavore sem tokrat uporabljal previdno in sem srečno prispel domov. Doma me ob vrnitvi skoraj niso spoznali. Padec mi je prinesel nekaj dni počitka, na obrazu pa sem še dolgo nosil njegove vidne posledice.

Nekaj tednov pozneje sem srečal sobrata, in ker je opazil moje odrgnine, sem mu pač povedal tole zgodnico. Takrat je priletelo tudi tisto nepričakovano vprašanje, češ zakaj da se nisem ubil. Spraševalec se ga je sam ustrašil in je skušal ta-

koj popraviti moreči vtis, češ da ni tako mislil. A vendar je imel čisto prav.

Lahko bi se bil tudi ubil. Moral bi bil pasti malo drugače, pa bi bilo vse končano . . .

Kaj bi bilo, ko bi me bil Bog takrat res že poklical k sebi? Sem bil pripravljen, sem izpolnil vse naloge?

V mesecu novembru — posebno prvi dan, ko so vsi sveti, popoldne pa že spomin na verne duše — se bomo zbrali in srečali na pokopališču. Stali bomo ob bogato okrašenih grobovih, prižgali nešteto sveč in tekmovali, kdo bo imel lepše urejen grob. Res enkratno okrašena božja njiva! Pri tem pa nenavadna tišina . . . vsi govorijo samo polglasno . . . Koliko izmed nas pa si jih bo zastavilo vprašanje: Sem pripravljen ta trenutek zamenjati z mrtvim? Ali mi ne bi bilo hudo zapustiti vseh nakopičenih dobrin? Bi mogel odgovoriti na marsikateri zakaj?

Misel na našo smrt je v takih trenutkih bolj resna, bolj resnična kot navadno, vendar pa jo tudi na tej božji njivi želimo odriniti v daljno prihodnost. Zakaj pravzaprav? Saj je smrt vendar ena od najbolj oprijemljivih resnic: vsi bomo umrli!

Kakšen občutek me obdaja ob tej resnici: veselje, žalost, negotovost, strah, obup? Sem pripravljen na ta trenutek? Kolikokrat lahko slišimo, češ **kesanje** bomo pa zmolili, ko bo tako daleč . . . Bomo res mogli v zadnjem trenutku reči Bogu — **odpusti?** Mogoče . . .

Ko sem letel in delal „salto“ na kolesu — končno sem bil v resnični smrtni nevarnosti —, mo-

Nezgode gospoda nerode

(nadaljevanje s prejšnje strani)

vem, gospod župnik, bom vprašala doma starše.“

Takrat pa je gospodu Nerodi že postalo jasno, da se ne bo mogel udeležiti proslave praznika svoje domovine, ker pač ne bo imel žene, kakor se spodobi za lojalnega državljana.

Čez nekaj dni je v „Kranjskobistriškem poročevalcu“, ki ga je dobival gospod Neroda iz domovine po pošti, lahko prebral poročilo o praznovanju državnega praznika v Freistadtu in v njem tudi ostro obzodbdo „vseh tistih klerofašističnih in sovražnih elementov, ki bojkotira-

jo normalno sodelovanje z našo socialistično samoupravno domovino“. Dobro je vedel, da to leti nanj. Kmalu nato je prejel tudi pismo svojega škofa, v katerem ga le-ta ostro prije-ma zaradi njegove „duhovniške nezvestobe“ in ga vabi na osebni pogovor „v zvezi s tvojim pohujšljivim in razvrzatim življenjem“.

**Ti, ki so umrli,
niso nikoli odšli.
Mrtvi niso v zemlji zakopani,
so v Drevesu, ki drhti,
so v Gozdu, ki ječi,
so v Vodi, ki buči —
mrtvi niso nikoli umrli.
So v Ognju, ki dogoreva,
so v Travi, od joka poležani,
so v Skali, ki sameva.
Mrtvi niso nikoli umrli.**

(afriški pesnik Bitago Dih)

ram priznati, da v tistih tisočinkah sekunde nisem prav nič mislil na smrt. Sploh ne vem, kdaj in kako sem se znašel na tleh. Vem samo, da sem — ko sem se pobiral — premišljeval, češ kaj se je pa zgodilo, in prav počasi ugotavljal, da krvavim ... O kesanju, o Bogu in večnosti ... ne, o vsem tem pa takrat ni bilo niti sledu. Niti potem doma, ko sem počival, nisem pomislil, da sem bil v tistem trenutku bliže smrti kot življenju. Šele nenadno vprašanje mojega sobrata me je zbudilo in mi predočilo, kaj bi se bilo lahko v resnici zgodilo.

Da, neradi mislimo na smrt. Vse preveč se zavedamo, da je to trenutek, ko je konec vseh naših načrtov in želja, konec uspehov in neuspehov, konec vseh naših dobrin, ki smo si jih pridobili s trudom in znojem. Nenadoma odpade vse, celo prepri in nespornosti, in vse skrbi tega sveta so v trenutku odpravljene. Lahko si zamišljamo samo še, kako nas spremljajo na pogrebu, kako nas zasujejo, potočijo nekaj resničnih ali zlaganih solz, potem pa o nas (razen najbolj zvestih, ki molijo) kmalu nihče več ne ve, da smo sploh kdaj živeli ...

Tako se konča to naše človeško življenje.

Vendar samo za tistega, ki nima upanja. Za nas verne pa se s smrtjo življenje v resnici šele začneja. Smrt je najpomembnejši trenutek mojega življenja, saj se takrat odloča o moji večni sreči ali nesreči, o večnem življenju ali večnem trpljenju. Smrt je trnutek, ko stopim pred živega Boga.

Psalmist pravi o tem trenutku: **Gospod, če boš gledal na grehe, kdo bo obstal?** Kdo bo obstal? Bom jaz obstal? Kakšen bo moj obračun pred Bogom? Koliko dobrih del bom odnesel s seboj v večnost? To bo edina veljavna valuta: dobra dela ljubezni in dobrote, vere in upanja.

Če mi te vrednote na tem svetu nič ne pomenijo, bom stal pred Bogom praznih rok. Ali ni ta misel strašna: da svoje življenje zapravimo za pridobivanje dobrin, ki jih moramo pustiti, za resnične vrednote pa nam zmanjka časa!

Kako malo časa imamo za Boga! Niti za nedeljsko mašo ne več. Saj lahko molimo doma, se opravičujete mnogi, pri tem pa veste, da vam Bog, molitev še na misel ne pride.

Vendar človek sam sebe vara, če misli, da se bo lahko izognil odgovornosti. Bog nas je ustvaril, da ga s svojim življenjem častimo in slavimo in se v večnosti veselimo življenja z Njim.

Mrtvi nas uče živeti. Govorijo nam o čudoviti božji ljubezni, ki nas prejme, ko umrjemo, če smo le-to ljubezen priznavali že v tem življenju.

Smrt ni več strahota. Sveti Frančišek poje o sestri smrti, veseli se je, saj ga bo pripeljala k večnemu cilju.

Sem pripravljen na srečanje s sestro smrtjo?

Še je čas, da popravim svojo življenjsko smer, če se morebiti oddaljuje od Boga. Zadnji trenutek ne bo mogoče ničesar več popravljati. Še vedno namreč velja: **ne vemo ne ure ne dneva, vemo samo, da bosta ta dan in ta ura prišla.**

Vaš don Kamilo

Iz pridige Antona Martina Slomška

na binkoštni ponedeljek v Blatnem gradu na Koroškem leta 1938:

Med vsemi jeziki mora Slovencem naš materin jezik najljubši biti. Bratje in sestre moje! Slovenec bom Slovencem nove besede iz ljubezni materine govoril v slovenskem jeziku.

Oh, veliko se najde Slovencev, ki se svojega materinega jezika celo sramujejo, ga zatajijo ali celo pozabijo.

Kdor svoj materin jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škode si dela.

Slovenski starši, ki slovenski znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne učijo, so nehvaležni hišniki, ki svojim otrokom

drago domačo reč, slovenski jezik, zapravijo, ki so jim ga njihovi dedje izročili.

Podobni so taki očetje in matere slabim gospodarjem, ki svoje očetno gospodarstvo prodajo, drugo pohištvo kupujejo, poslednjič pa večidel beraško palico najdejo.

Kar je oče dobrega od svojih staršev prejel, mora svojemu sinu zapustiti.

Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih starih. Skrbno smo

ga dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti.

Ne bodi vas sram, da ste Slovenci. To naj bo vaša čast!

**Najdražja dragotina ...
pa ves čas je s teboj:
beseda materina —
z njo dihaj, moli, poj!**

Oton Župančič

Drugačnost ni sramota in greh, temveč milost, in če se komu v današnjem svetu, ki si od vseh strani in z vsemi sredstvi prizadeva, da bi nas vse, kolikor nas je, podredil neki brezoblični splošnosti, nas niveliziral in uniformiral, še posreči ostati drugačen, se pravi s v o j, potem tak človek ni slab človek, ni slab kristjan, ni Lot (proti Abrahamu), ni Kajn (proti Abelu), ni Juda Iškarjot (proti Jezusu), ampak je junak vsakdanjega kljubovanja (tudi lastnemu udobju), junak nenehnih bojov s seboj in z nasilno ali tudi samo konformistično okolico in junak vztrajnega, preziranega, neodobranega, onemogočenega, opljuvanega garaškega dela, ki pa slej ko prej vendarle obrodi sadove, sadove tudi za tiste, ki ob času njihove mlade rasti tako prezirljivo pljuvajo nanje.

A. S.

Da, samota. Ne osamitev, ne osrediščenje sebe, pač pa tista živa, delujoča samota, ki oblikuje in odrešuje tebe in druge. Samota sredi sveta, samota v stiku s svetom, samota za svet. Ne literarna ali bohemska, ne odi profanum vulgas, tudi ne mračna in žalostna, ampak ognjevit, ponosna, stvarna, vplivna, cyranojevska, tista, ki je dajanje, izdelek, moč in luč; moč, da stojiš na svojih nogah, luč, da ne potrebuješ nobenega družabnega blišča, ampak samo blažilo notranje svetlobe, ki z njeno pomočjo zanemarjaš „ugodne priliko“ in si sam svoj ob hudobiji, častihlepu in maščevalnosti različnih položajnikov, političnih mogočnikov in vseh sort veličin. Le samota je izvir sproščenosti, ponosa in prostosti. Brez nje si jalovec, piškavec, človeška mizerija ali „drekec“, čeprav ves v čipkah in portah lakajev. Samota prebistri misel, pomaga, da vsaj kdaj pa kdaj zagledaš čisto bistvo stvari in duha in zaslužiš božje skrivnosti.

Mirko Mahnič, Slovo, str. 245

Kar nam je potrebno, je maksimum duhovnih in minimum drugih sprememb. Potrebna nam je vrnitev k Bogu in k svojemu narodu.

sovjetski matematik Igor Šafarovič

Vernosti ne moremo meriti po obiskovalcih cerkvá. Zanj je odločilen posluš za sočloveka in za pravičnost.

brazilski kardinal Arns

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

DRUŽINA: STRAHOTNA JE CENA ZA GOSPOSTVO NA ZEMLJI

„Draga“ je še vedno samotni zaselek pod Bazovico. V letu 1966 se je tu spočelo zborovanje slovenskih katoliških izobražencev. Po prvem desetletju se je kraj zborovanja preselil drugam — v park Finžgarjevega doma na Opčine pri Trstu — toda DRAGA je postala sinonim za svojevrstne študijske dneve. DRAGA — to so zdaj ljudje, ki na svojih študijskih dnevih razmišljajo o perečih problemih slovenstva doma in v svetu. Komur je DRAGA neprijetna, je zaradi resnice, ki jo je v dveh desetletjih razkrivalo 125 predavateljev; to so naši rojaki iz različnih krajev sveta . . .

Na letošnji Dragi so spregovorili pravnik, literarni zgodovinar, teolog ter nekdanji marksist in komunist.

● Pravnik *Franc Miklavčič* je odtisnil svoja spoznanja v témo: Slovenske Cerkev med Bogom in cesarjem. Svoje razmišljanje je natančneje določil s podnaslovom: Zgodovina slovenskega klerikalizma. V tej misli se je odzrcaljal duhovno obzorje nekdanjega člana Kocbekove Zarje, medvojnega partizanskega poročnika, dolgoletnega „zapornika zaradi ideje“ — pomiloščene ga po posredovanju Amnesty International. Pravnik je členil vse možne sestavine, ki so ustvarjale slovenski klerikalizem vse do polpretekle dobe.

Najavantgardnejša je bila njegova sklepna misel; to je zahteva po narodni spravi in enakopravnosti vseh državljanov v matični domovini, predvsem pa zahteva po nevtralni šoli . . . Kajti „šola ne bi smela vsiljevati marksističnega nazora; vsak kristjan ima pravico vzgajati svoje otroke v krščanskem nazoru in ga tudi šola pri tem ne bi smela ovirati“.

Najbolj drzna je bila pravnikova zahteva po „amnestiji starih beguncev“. Povsem človeško se mu je zdelo, da ti stari begunci „umrejo v Sloveniji, v deželi, ki jim je dala življenje“.

Samoumevna se mu je zdela politika „enotnega slovenskega kulturnega prostora“, kar vključuje tudi „podporo matične Slovenije vsem kulturnim in nazorskim skupinam Slovencev v zamejstvu in vsem njihovim publikacijam“.

● Univerzitetni profesor iz Zagreba *dr. Predrag Matvejević* bi si skoraj drznil pred občinstvo z natančno za-

pisanim predavanjem „Ali je možno kako novo jugoslovanstvo“, naletel pa je že na vsem začetku na silen upor slovenskega poslušavstva, da je moral zapolniti „predavateljsko uro“ s spontanim kramljanjem o isti témi.

● Teolog *dr. Drago Ocvrik* je svoja študijska spoznanja o brezizhodnosti sodobnih totalitarizmov strnil v alternativno témo: Blagodejna odvečnost krščanstva. Kaj je odvrnil iz svoje zavesti Ocvirk?

Veličastno obetavno v deželah — ki se ponašajo s socialističnim imenom — se je povsem izjalovilo. Dejstva so namreč hudo zgovorna: delavec je brez političnih, državljanskih in sindikalnih pravic; manipulirana je človekova vest, mišljenje, ustvarjalnost; vse usmerja uradna ideologija; kdor je nepokoren, postane žrtev policijskega terorja. Ovaduštvo postaja najvišja krepost, temu sorodne so druge oblike nasilja: fizična in duševna prisila, nenehna ogroženost, nezaupanje, tiranija vseh nad vsemi, vse obvladuje bes in razdraženost, nestrpnost, zavist in privoščljivost; strupeno se bohoti črna borza ob kolektivnem in planiranem gospodarstvu.

S Solženicinom poudarja Ocvirk, da „meja med dobrim in zlim ne loči ne narodov, ne razredov, ne strank, ampak gre skozi srce vsakega človeka in vsega človeštva“.

Vsa verstva sveta se borijo z zlom v človeku, totalitarna družba pa je „trajna katastrofa“, zgrajena je na ruševinah človekovih pravic. Totalitarizem pozablja, da je človek presežno, duhovno bitje; s sovraštvom, preziranjem, zavistjo in privoščljivostjo spodriva ljubezen, spoštovanje in dobrohotnost. Totalitarizem razkriva krščanstvu, da je odveč, da je mogoče biti tudi brez njega.

Toda krščanstvo jim razodeva, da je prav odvečnost, presežnost pogoj za družbo, ki hoče spoštovati vsakega človeka v vsej njegovi enkratnosti in nenadomestljivosti. Krščanstvo se zavzema za pravičnejšo družbo, današnjemu svetu dopoveduje, da je mednarodna solidarnost moralna zahteva, da je „resničen razvoj možen le v družbeni in politični ureditvi, ki spoštuje svobščine in pospešuje sodelovanje vseh“, ne oziraje se na spol, raso, barvo, družbeni položaj, jezik in religijo.

„Med najbolj vnebovpjajočimi krivicami našega časa pa je zadrževanje ljudstva na robu kulturnega, družbenega in političnega življenja pri mnogih narodih.“ Krščanska zapoved ljubezni do Boga se bistveno uresničuje kot boj za pravičnost, ohranja družbo in pospešuje družbenost. Zapoved ljubezni do Boga ima tudi svojega

druženega dvojnika: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

● Zabaven v svojih pospomnjanjih je bil *Milan Apih*. Za predavateljsko mizo je kramljal povsem po domače o svojem celoživljenjskem marksističnem izkustvu; razgrnil je pred občinstvom panoramo doživetij, zmag in porazov, upanj in razočaranj. Vse to je povil v temo: Po plovbi čez Rdeče morje.

Pred vojno je prestajal zapore političnih kaznjencev v Sremski Mitrovici in Bileči; bil je član SNOSa, direktor ljubljanskega radia, deset let član ustavnega sodišča SRS, sedaj pa svoj gnev nad preteklostjo izkašljuje v Novi reviji kot udeleženec v najobčutljivejših polemikah naših dni.

Apih, starosta . . . politični jetnik v stari Jugoslaviji. „Tam so se dogajale neverjetne reči, pa tudi usodne, v tem smislu namreč, da jih še danes čutimo!“ Apih je zajemal ključne dogodke iz svoje dragocene knjige doživetij in spoznanj — Enajsta šola Andreja Klasa.

V zaporih Sremske Mitrovice in Bileče se je utrjevala bodoča oblast, tam so se oblikovali bodoči revolucionarji — v jetniških sobanah „rdeče univerze“. Samo dva časopisa sta bila uradno dovoljena, pretihotapili pa so iz vsega sveta vsaj 6000 knjig; znotraj zaporov so prirejali proslave, partija je imela vso disciplino nad svojimi člani, kaznovala je tiste, ki so se slabo zadržali pri zasliševanjih. Z „rdeče univerze“ so prihajali „do kraja prekaljeni poklicni boljševiski . . . Kolikor več je bilo zapornikov, toliko več je bilo po vsej Jugoslaviji poklicnih revolucionarjev, ki so bili pripravljeni na vse!“

So s tisto „dresuro“ bili zadovoljni? Upirala so se jim mučenja v Rusiji, metode prisluškovanja, vohunjenja, pavšalne obdolžitve, inscenirani procesi, ogabne so se jim zdele mnoge knjige iz Rusije. Teoretične nasprotnike so tiste bukve imenovala „izmečke človeškega rodu“, bili so jim lakajji fašistov in izvrševavci tujih špijonažnih služb, opredelili so jih za „belogardistične pigmejce“ ali „belogardistične mušice“. Nad poimenovanji nasprotnikov se je prenekateri zgražal: „Tak jezik lahko uporablja samo primitivec in cinik, ki nima nobenih argumentov, da bi lahko vsaj na videz potrdil svoje laži . . . Če se bomo navzeli takega duha, kot komunisti namreč . . ., se lahko samo vprašamo, kaj bo, če bomo nekoč osvojili oblast in imeli na svoji strani policijo, vojsko in sodnike . . .“

V prostorih „rdeče univerze“ je veljalo tole: „Resnica je to, kar reče partija — to je napredno; to je resnično!“

DRUŽINA, Ljubljana, 21. sept. 86/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: BUNKERSKA MISELNOST

V komunističnih deželah politiko običajno načrtujeta partija in njen CK, uresničuje jo pa vlada. V Jugoslaviji se pa zadnja leta režim drobi na različna središča oblasti — na državno predsedstvo, vlado, razna ministrstva, da molčimo o republiških oblasteh, ki postajajo vedno

močnejše. Zvezno partijsko vodstvo se nikakor več ne nahaja v središču izvajanja oblasti. Nekatere republike dozdevno uporabljajo zvezno partijsko vodstvo celó za nekakšno častno mesto, kamor odlagajo ljudi, ki so doma v nadlego.

Mnogi občani in Jugoslaviji tolmačijo umik zveznega partijskega vodstva v ozadje tako, da v njem očitno niso zbrani ne talenti ne stvarno znanje. Zadnji partijski kongres je to posredno potrdil: naredil je sicer celo knjigo sklepov, obenem pa ni dal nikakršnih jasnih smernic za odpravo težav v državi. Kajpada decentralizacija oblasti pospešuje nastajanje „neuradnih skupin“ „močnih“ ljudi, ki se med seboj dogovarjajo brez nadzorstva.

Kljub svobodnejšemu tisku so politični postopki odločanja na zvezni ravni postali komaj kaj bolj presojni. Mnogo je odvisno od slučajne žasedbe posameznih mest ali od sestave določenih organov. Tako se zdi, da trenutno obvladuje jugoslovansko državno predsedstvo konservativna miselnost in da je republika Bosna-Hercegovina na najvišjih zveznih mestih premočno zastopana.

Oboje zbuja pri mnogih ljudeh, posebno v Sloveniji, vtis, da ubira sedanja zvezna oblast nepopustljivo in centralistično smer. Dejansko se zdi, da se drži Mikuličeva vlada v gospodarski politiki vedno bolj administrativno-centralističnega tečaja in da odklanja rešitve tržnega gospodarstva. Osredotočenje zunanje politike na neuvrščene zbuja nevoljo tam, kjer bi dali radi prednost odnosom z zahodnim svetom.

Skoraj na skrivnem je tudi jugoslovansko državno predsedstvo prevzelo mnenje srbskega vodstva, da je na Kosovu zvezna ustava kršena in da je zato treba storiti „izredne ukrepe“. Ukrepi, ki so jih potem naredili, so ustavno dvomljivi, npr. določbe, ki zagotavljajo „narodno čiste srbske vasi“ — te določbe spominjajo natančno na južnoafriške razmere.

Poseg na Kosovo je zbudil v ostalih republikah, posebno v Sloveniji, bojazen. Opazovavec lahko samo ugotavlja, da se imajo Slovenci, ki so v jugoslovanski skupnosti zrl vedno jamstvo za svoj narodni obstoj, danes v tej skupnosti za narodno ogrožene in se temu odgovarjajoče odzivajo. Od Albancev na Kosovu si jih baje le še malo obeta v Jugoslaviji svojo narodno prihodnost. Makedonci se počutijo utesnjene in ogrožene, in povsem resno terjajo od Slovencev, da se s sosedi, s katerimi so Makedonci v sporu, tudi oni gledajo grodo. Zdi se, da se celó sami Srbi slabo počutijo.

Kolikor večje težave ima režim, toliko močnejše, se zdi, razvija neke vrste bunkersko miselnost. Ker je ideološko v obrambi, se sklicuje na svoje „dejanske“ oblastniške adute. 40.000 miličnikov in 160.000 miličniških rezervistov je že pripravljenih, da bodo branili režim, je oznanil notranji minister Čulafić.

Že konec leta 1984 je izdal CK za partijce navodilo, „kako preprečiti nastanek izrednih razmer in kako jih odpraviti“. Navodilo je tajno in ga smejo brati samo partijci, a očitno le ni tako tajno, da bi ga ne dobili po

(dalje na strani 13)

no,
to pa
od doma

na sploh

KAMNIK je staro mesto v slikoviti legi z ozadjem Kamniških Alp.

SLOVENSKI KOVINARJI TEKMOVALI

V prostorih Tovarne kos in srpov v Lovrencu na Pohorju so se na letnih kovaških igrah že devetnajstič pomerili slovenski kovinarji. Tokrat so tekmovali v sedmih panogah, med drugim tudi v umetnem kovaštvu. Kovinarjev, ki znajo umetelno vihteti kladivo, je vedno manj, zato naj bi vsakoletno tekmovanje tudi spodbudilo zanimanje za ta poklic. V kovanju je sodelovalo sedem slovenskih ekip, najboljše umetne kovače pa imajo v podjetju Gorenje-Fecro, drugi so bili kovači iz tovarne Gorenje — Mute, tretji pa iz Tovarne srpov in kos iz Lovrenca na Pohorju.

EKUMENSKO SREČANJE V STIČNI

Na prvi jesenski dan se je v stiškem samostanu začel sedmi ekumenski simpozij, ki so se ga udeležili bogoslovni profesorji iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Sarajeva, Reke in Splita. Znanstvenega srečanja se je udeležil tudi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar. Predsednik slovenskega ekumenskega sveta, župnik in častni mariborski kanonik g. Jože Vesenjak je v predavanju naglasil, da je naloga tega sveta in sploh ekumenske ideje, da z razumevanjem premaguje razlike med različnimi

krščanskimi veroizpovedmi, nadalje, da cerkveno življenje diha v ekumenskem duhu, da se ne razvije v nestrpnost in da daje pobude za ekumensko delo; med drugim gre za pobudo, da bi na Slovenskem ustanovili stalno ekumensko telo, v katerem bi bile zastopane vse veroizpovedi na naših tleh. Tema tokratnega ekumenskega simpozija, ki je potekal pod geslom „da bodo vsi eno“, je skrivnost Cerkev in službe v Cerkvi. Šlo je za teološko obravnavo takšnih temeljnih vprašanj, kot sta: kaj je to Cerkev? Kako posamezne veroizpovedi — katoliška, pravoslavna in protestantska — pojmujejo Cerkev itd.

USPEH ZELENIH VLAKOV

Železniško gospodarstvo Ljubljana je v začetku letošnje jeseni pozdravilo dvo-milijontega potnika na zelenem vlaku. Te hitre in sodobno opremljene vlake so vpeljali pred dobrimi sedmimi leti. Prvi po zasedenosti je zeleni vlak na progi Pula—Ljubljana—Zagreb, ki je prevozil skoraj milijon potnikov. Drugi po zasedenosti je vlak na progi Murska Sobota—Ljubljana, tretji pa vlak na progi Ljubljana—Zagreb. Iz anket med potniki je mogoče sklepati, da so potniki na teh vlakih s storitvami in udobjem zadovoljni. Železniško gospodarst-

vo Ljubljana je v času Graškega sejma pripravilo tudi novost. Zeleni vlak, ki se sicer obrne v Mariboru, je vozil do Gradca. Slovenski in avstrijski železničarji pa sedaj proučujejo možnost, da bi progo Ljubljana—Maribor—Gradec vključili v redni mednarodni železniški promet.

OSEBNI DOHODKI REALNO VEDNO MANJŠI

Slovenski statistični zavod je sporočil, da so bili povprečni mesečni dohodki, ki so jih bili zaposleni v družbenem sektorju Slovenije zaslužili letos julija, realno za nekaj procentov manjši kot v enakem obdobju lani. Uslužbenci so dobili povprečno 120.948 dinarjev. Zaposleni v družbenih organizacijah in skupnostih so zaslužili povprečno po

V povojnem času smo proizvedli eno tretjino tega, kar so proizvedle dežele, ki so startale na isti točki kot mi, potrošili pa le eno četrtno tega, kar bi mogli, ko bi naš razvoj šel podobno kot v drugih, naši sicer podobnih deželah. — NOVA REVIJA, Ljubljana 86/št. 50—51.

V ODRÁNCIH, največji prekmurski vasi, se ob nedeljah župna cerkev povsem napolni.

143.279 dinarjev, zaposleni v financah in drugih poslovnih storitvah so prejeli po 142.779 dinarjev, v izobraževanju in kulturi 137.903 dinarjev, v gozdarstvu 135.213, v prometu in zvezah 130.262, v zdravstvu in socialnem varstvu 130.557, v stanovanjski in komunalni dejavnosti 125.107, v družbenem kmetijstvu 121.963, v družbeni obrti 121.723, v gradbeništvu 119.727, v industriji 111.840 ter v gostinstvu in turizmu povprečno po 109.637 dinarjev.

PRVO SLOVENSKO MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO

je prejel tržaški italijanski pisatelj Fulvio Tomizza za opus in roman o slovenskih Tržačanih. Nagrado Vilenice, ki so jo letos podelili prvič, je ustanovilo Društvo slovenskih pisateljev. Vsako leto naj bi jo prejel pisatelj iz srednjeevropskega prostora za delo, ki med drugim vsebuje kulturne, se pravi duhovne značilnosti tega prostora. Knjiga tržaškega prozaista Fulvia Tomizze, vključno seveda z zadnjo knjigo „Mladoporočenca iz ulice Rosseti“, ki je izšla v Italiji letos, vsebuje vse te značilnosti, obenem pa vse tiste poteze, ki jih mora izpričati sleherni izjemno umetniško delo. Nagrado, ki je dotirana s 600.000 dinarji, so nagrajencu izročili na slovesnosti v Sežani.

OB 80-LETNICI SMRTI SIMONA GREGORČIČA,

goriškega slavčka, se je 13. septembra na Vrsnem nad Kobaridom zbralo veliko ljubiteljev Gregorčičeve poezije. Skupaj z dvanajstimi pesniki so se pred pesnikovim kipom poklonili njegovemu spominu. Med gosti, ki so se udeležili proslave, sta bila tudi koprski pomožni škof msgr. Metod Pirih in kobarški dekan Franc Rupnik. O pesniku in njegovem delu je spregovoril pesnik Ciril Zlobec, dvanajst pesnikov iz domovine in zamejstva pa je na osrednji prireditvi recitiralo svoje pesmi.

od tu in tam

CANKOVA

V tem kraju na zahodnem Goričkem v soboški občini so 28. septembra odkrili doprsni kip dr. Avgustu Pavlu, jezikoslovcu, literarnemu prevajalcu, zgodovinarju, etnologu in pesniku. Ob njegovi 100-letnici rojstva so na to slovesnost prišli tudi njegova hčerka Judita in sin Laszlo in številni ugledni gostje iz sosednje Madžarske. V Sloveniji Avgusta Pavla še najbolj pozna-

mo kot prevajalca. Prvi je v madžarščino prevedel nekaj Cankarjevih del, še najprej njegovega Hlapca Jerneja in njegovo pravico in tudi Potepuha Marka in Kralja Matjaža, ki ga je Pomurska založba izdala prav ob tej priložnosti v slovenščini in madžarščini.

CERKNO

Tovarna elektrotermičnih naprav skupaj s svojim zahodnonemškim partnerjem Ego snuje nove vrste grelnih plošč. S temi namerava prodreti tudi na doslej težko dostopni ameriški trg, kjer so zahteve po kakovosti znatno večje kot v Evropi. Etine plošče bodo sicer še vedno okrogle in se po zunanem videzu ne bodo bistveno razlikovale od sedanjih, narejene pa bodo tako, da jih bodo lahko v končne izdelke vgrajevali roboti. Nov Etin izdelek bo v svoji notranjosti predvsem poenostavljen. Slovensko podjetje bo zanj nudilo petletno namesto dosedanje enoletne garancije.

IDRIJA

V današnji idrijski šoli so proslavili visok jubilej prve slovenske realke v Idriji. 28. septembra letos sta se pred mogočnim poslopjem nekdanje idrijske realke in sedanje srednje šole, ki so ga Idrijčani z denarjem iz lastnega žepa zgradili leta 1901, da bi v njem kot prvi na Slovenskem organizirali popolno 7-letno slovensko šolsko ustanovo, zbrala tudi dva rodova jubilarantov: tisti, ki so v Idriji pred 60 leti opravili zadnjo realčno maturo, ter tisti, ki so 30 let kasneje na njej maturirali kot prvi učenci povojne slovenske gimnazije. Ustanovitev idrijske realke je bila po besedah dr. Matjaža Kmecla veliko vseslovensko narodno, kulturno in politično dejanje. To velja tudi za 25 let delovanja te šole, iz katere je izšlo skupaj 360 maturantov, ki so bili domala vsi v velikih preizkušnjah njihovih pomaturantskih let „možje na

Naša podoba je podoba zaostale dežele, katere politični in gospodarski sistem sta brez dvoma slabša od večine evropskih dežel. — NOVA REVILJA, Ljubljana 86/št. 50—51.

Končno je večina ekonomistov prišla do spoznanja, da se ekonomske krize ne dá ozdraviti z ekonomskimi sredstvi, ker je vzrok krize v političnem sistemu. — TELEKS, Ljubljana 4. sep. 86/12.

mestu". Proslave se je udeležil tudi Božidar Jakac, ki je bil učenec te šole.

KOFCE

Člani pašne skupnosti Kofce gradijo ob pomoči Kmetijske zadruge Križe nov hlev na planini Kofce, ki leži na višini 1488 metrov. V hlevu bo prostora za deset privezov govedu in štirideset malih teličkov. Veliko so naredili člani pašne skupnosti brezplačno in tako s svojim delom, nadzorom in strokovnostjo prihranili milijone, ki bi jih sicer morali odšteti gradbenemu podjetju. Lani so zabetonirali obod, letos pozidali objekt, postavili ostrešje in prekrili streho.

KRANJ

Šmartinski verniki so z velikimi žrtvami obnovili kapelico Lurške Matere božje, ki so jo pred 90 leti zgradili njihovi predniki. Sedaj je kapela kot nova in je v ponos njim in kraju. Na praznik Marijinega rojstva so se z mašno daritvijo Bogu zahvalili za uspešno dokončano delo. Somaševanje je vodil škof Lenič. V pridigi je posebej omenil, da so kapelo postavili farani zato, da toča ne bi uničevala njihovih polj. Kakor vedo povedati starejši ljudje, od takrat v tem okolju res ni bilo več hude toče. Kapelico je pred 90 leti blagoslovil takratni ljubljanski škof dr. Jakob Misia, poznejši goriški nadškof in kardinal.

KRIŽ PRI KOMENDI

Na praznik povišanja sv. Križa so se številni verniki zbrali v podružni cerkvi Spreobrnjenja sv. Pavla, da bi praznovali 250-letnico posvetitve tega svetišča. Za ta dan se je njihova cerkev zalesketala v novi fasadi. Slovesno mašo je daroval in pridigal arhi diakon dr. Ivan Merlak. Križanom se je zahvalil za opravljeno delo in jih pohvalil, da so izpolnili svoj dolg do prednikov, ki

so sezidali cerkev. Zdaj naj tudi svoje otroke tako vzgajajo, da bodo živeli po evangeliju in enako skrbno varovali zaupano dediščino. Prizadevni vaščani te komendske podružnice pa so pred leti dokazali svojo skrb za cerkvene zgradbe tudi na ta način, da so zgradili novo mežnarijo.

LESCE

Podjetje Triglav Gorenjka je septembra odprlo rekonstruirano tovarno čokolade in mehkega peciva. Slavnosti, s katero so proslavili tudi 65-letnico čokoladarstva, 20-letnico pekarstva in 15-letnico izdelave mehkega peciva v Lescah se je udeležil tudi član slovenske vlade Lojze Klemenčič. V novih prostorih bodo v nekaj letih lahko podvojili proizvodnjo čokolade.

LIPICA

V začetku jeseni so se v Lipici zbrali na 3. mednarodnem simpoziju predstavniki kobilarn in rejcev lipincev iz petnajstih držav. Prireditev se je začela s predstavitvijo kolekcij jugoslovanskih kobilarn in klasične šole jahanja iz Lipice. Na simpoziju so razpravljali o rejskih ciljih, čistosti rase lipincev in sprejeli statut mednarodnega združenja rejcev lipincev. Sprejetje statuta pomeni veliko priložnost za nadaljnjo strokovno, gospodarsko in turistično uveljavitev naše kobilarne v svetu.

LJUBLJANA

Podpredsednik slovenske vlade Janez Bohorič je 6. oktobra odprl na Gospodarskem razstavišču 33. mednarodno razstavo elektronike, telekomunikacije, avtomatizacije, računalništva, robotizacije in nukleonike. Na Sodobni elektroniki je razstavljalo 625 razstavljalcev, 15 odstotkov več kot lani. Od tega je 197 domačih (50 več kot lani) in 428 tujih (35 več kot lani). Najbolj številne so bile jugoslovanske organizacije, sledile pa so jim firme iz Nemčije, Avstrije, ZDA, Švice itd.

MARIBOR

Zaradi nizkih osebnih dohodkov so delavci v podjetju Kovinsko pohišstvo stavkali. Stavka je trajala več ur. Stavkajočim so se pridružili tudi delavci iz skupnih služb in delavci iz podjetja Pralna tehnika. Isti dan so stavkali tudi delavci v Skladiščni opremi v Lendavi. Delavci so v zadnjih mesecih dobili pri povprečno 34 nadurah dela 74.000 dinarjev, tisti, ki niso imeli nadur, pa 10.000 dinarjev manj.

NOVA GORICA

Več kot dva tisoč ljubiteljev kolesarjenja se je 5. oktobra zbralo v novogo-

naš smeh je kot cviček — precej kisel

V BREZRAREZREDNI DRUŽBI ŽIVIJO NAJBOLJŠE BURŽUJI.

Daleč smo prišli, toda o tem bomo razpravljali, ko se bo povečala zgodovinska razdalja.

KDOR MLATI PRAZNO SLAMO, MORA UVAŽATI ZRNJE.

Kdor zasluži manj kot 100 000 din na mesec, je žrtev socializma. Kdor med 100 000 in 200 000 din, je izkoriščevavec socializma. Kdor pa več kot 200 000 din, je lastnik socializma.

SPET SE BOMO POSTAVILI NA SVOJE NOGE! IN TO NA VSE ŠTIRI.

Bojevitost nekaterih tovarišev je neverjetna. Svoj položaj branijo bolj zagrizeno kot pred 45 leti.

Po PAVLIHU

Otroci ciganov iz PÚŠČE pri Murski Soboti.

riškem športnem parku. Prišli so iz obeh sosednjih obmejnih mest, Nove Gorice in Gorice, ter številnih drugih krajev, da bi sodelovali na tradicionalni prireditvi — kolesarjenju prijateljstva. Dobra desetina kolesarjev se je odločila za maratonsko progo, kar 100 kilometrov dolgo pot iz Nove Gorice skozi več krajev na italijanski strani, po Goriških Brdih, do Kanala in nazaj. Večina pa je prekolesarila krajšo, 40 kilometrov dolgo pot. Državno mejo so seveda prevozili brez potnih listov in preputnic, le s prireditvenim kartončkom.

Zdravstvo mora dobiti avtonomijo v družbi, tako kot jo mora dobiti tudi univerza (znanost) in kultura oziroma umetnost. O vsem naj odločajo stroke, ne pa praznoglavi vsevedi. Zdravnikovo delo morajo voditi moralna vest, nadarjenost in znanost. Tu ni ma polifika kaj početi. — Bojan Štih

ZDRAVNIŠKI VESTNIK, Ljubljana 86/55.

NOVO MESTO

Člani ribiške družine v Novem mestu so s slavnostno sejo in razstavo v Dolenjskem muzeju proslavili 40-letnico ustanovitve. Družina, ki šteje približno 700 članov, je v štirih desetletjih precej prispevala k razvoju ribištva, predvsem pa k ohranitvi reke Krke in njenih potokov. Na ribiški razstavi so prikazali bogato dejavnost ribiške družine in ribištva na Dolenjskem. Med razstavljenimi primerki rib in drugim slikovnim gradivom so tudi dokumenti, da imajo precejšnjo zgodovinsko vrednost.

PLETERJE

Predsednik RK SZDL Slovenije Jože Smole in član predsedstva Mitja Ribičič in Primož Heinz so s sodelavci obiskali kartuzijo Pleterje. Sprejel jih je prior Janez Hollenstein, v prijetnem pogovoru pa sta sodelovala še bivši prior pater Janez Drolc in pater Ciril Zver. Pogovarjali so se o sedanjem družbenopolitičnem položaju v Sloveniji in o gospodarskih vprašanjih. Poudarili so tudi vlogo in pomen kartuzije pri urejanju odnosov med politično oblastjo in verskimi skupnostmi v Sloveniji.

POLZELA

V gradu Komenda so v začetku oktobra odprli stalno razstavo Darinke Pavletič-Lorenčak. Akademsko slikarka je preživela svoja otroška leta v tem gradu, njena starša pa sta tu živela vse do smrti. Tako so potem pred leti preuredili stanovanje Pavletičevih v razstavnici. O razstavi in akademski slikarki je na otvoritvi govorila Alenka Domjan iz Likovnega salona Celje in poudarila, da malo zbirk sestavlja dvanajst oljnih del, štirje akvareli, tri risbe, devet ilustracij in sedem grafičnih listov. Z njo je predstavljeno celotno obdobje umetniškega ustvarjanja.

PTUJ

Gostinsko podjetje Haloški biser praznuje letos četrstoletnico obstoja. Ob jubileju so oktobra odprli vzorno urejeno kavarno v Bežjakovi ulici. V nekdanji pivovarniški hiši, kjer so včasih francoski vojaki zahajali v gostilno in takratni kazino, so uredili ta prikupen lokal z dvema posebnima sobama. No-

va kavarna, ki so jo krstili z Napoleonom imenom, bo obogatila gostinsko ponudbo Ptujca. Haloški biser je s tem dobil še eno pomembno novost k sedanjim 21 poslovnim enotam, ki zaposlujejo 295 delavcev.

RADENCI

Zdravilišče Radenci je dobilo letošnjo nagrado Maison de Qualitet, ki jo podeljuje mednarodno združenje San Fortunat. Nagrado te institucije, stare 600 let, podeljujejo posameznikom, institucijam in delovnim organizacijam, ki gojijo najlepše in najboljše vrednote v službi človeka — v kulturi, znanosti, hotelirstvu, gastronomiji, zdravstvu itd. Radenci so prvo jugoslovansko zdravilišče, ki je dobilo to priznanje, podelili pa so mu ga za dolgoletne kakovostne zdravstvene in turistične storitve, za dosežke na področju kulinarike, za celovito ponudbo na področju organiziranja prostega časa gostov in urejeno in čisto okolje.

RENKOVCI

Vse do letošnje jeseni so v tem kraju pogrešali primeren prostor za shode krajanov in delo društev. Zato so se lani odločili za gradnjo vaškega in hkrati gasilskega doma. Krepko so poprijeli za delo in zdaj je dom že pod streho. Dom je sicer gradilo gradbeno podjetje Graditelj iz Beltincev, vendar so opravili pretežen del vaščani sami s prostovoljnimi delom. Okrog šest milijonov so zbrali s samopriskom. V domu bodo poleg dvorane še prostori za delo organizacij in društev ter gasilska vozila.

SLOVENSKA BISTRICA

Na priložnostni slovesnosti so prebivalci Zgornje Bistrice izročili prometu slab kilometer ceste od vznožja Pohorja proti središču mesta. Domačini so z dobro organizacijo in s približno tisoč urami prostovoljnega dela, predračunsko vrednost izvajalca, ki je znašala več kot 15 milijonov dinarjev, preplovali in cesto zgradili z manj kot 7 milijoni. To pa je hkrati tudi dober zgled prebivalcem sosednjih krajev, ki so se letošnjo jesen lotili modernizacije cestnih odsekov, da se da z lastno glavo in rokami tudi veliko narediti.

med vrsticami

(nadaljevanje z 8. strani)

navadni pošti tudi tuji časnikarji. V navodilu je partijcem rečeno, naj v sili „začno neposredno z operativnimi akcijami, ki spadajo v pristojnost splošne obrambe in družbene samozaščite“. Režim predvideva tudi možnost, da se pojavi „sovražnik“ v lastnih vrstah. Za ta primer stoji v navodilu, da je mogoče „v izrednih okoliščinah“ razpustiti partijske sekcije, partije izključiti ali ustanoviti nove sekretariate, ne da bi smeli tisti, ki jih to zadene, k temu črhiniti.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 29. avg. 86/8.

DELO: PROČ OD POLITIKE — V ZASEBNOST

Raziskava *Položaj, zavest in ravnanje mlade generacije v Jugoslaviji*, ki sta jo konec lanskega leta in v začetku letošnjega leta opravila s 6215 anketiranci *Center za raziskovalno, dokumentacijsko in izdajateljsko dejavnost pri predsedstvu konference ZSMJ in Inštitut za družbena raziskovanja vseučilišča v Zagrebu*, nesporno kaže, da republiška, nacionalna in religiozna pripadnost bolj kot karkoli drugega vplivajo na stališča mladih Jugoslovanov. Stališča kmeta in študenta v Sloveniji se bolj ujemajo kot pa stališča kmeta v Sloveniji in kmeta na Kosovu ali pa recimo stališča študenta v Sloveniji in študenta v Srbiji ali Črni gori.

Samoupravljanje, pravimo, vsebuje številne vrednote, ki ne krasijo nobene druge družbene ureditve. Od mladih, ki so zrasli in bili vzgojeni v samoupravnem duhu, bi bilo pričakovati, da bodo to tudi brez pridržkov priznavali. Toda neizrazito pozitivno stališče do samoupravljanja ima okrog 28 odstotkov mladih, izrazito negativno pa okrog 17 odstotkov. Približno polovica vseh vprašanih pa je do samoupravljanja nevtralna. Z njim so najbolj zadovoljni mladi iz Bosne in Hercegovine, najmanj pa iz Slovenije: več kot 40 odstotkov Slovencev ima izrazito negativno stališče do naše družbene prakse, med mladimi iz Bosne in Hercegovine pa je takih deset odstotkov. Samoupravno prakso dobro ocenjuje vsak tretji anketiranec na Kosovu, v Črni gori, Makedoniji in še zlasti v Bosni in Hercegovini, v Srbiji in Vojvodini vsak četrty ter na Hrvaškem in v Sloveniji približno vsak peti.

Bolj samoupravno naravnani in zadovoljni s pojavi v naši družbi so mladi z vasi in iz manjših mest, iz delavskih in kmečkih družin, manj šolani in mlajši ter tisti, ki niso člani ZK. To pa pomeni, da so manj kritični tisti, ki so, poenostavljeno povedano, manj pristojni za presojanje stvari v družbi. Razumljivo je, da se čutijo bolj pristojni tisti, ki bolje poznajo dogajanja in zato tudi bolj realno presojujejo stvari. Od tod tudi večja kritičnost študentov.

Vprašanja so bila tako zastavljena, da so mladi vrednotili prakso naše samoupravne socialistične družbe, ne pa deklarativne opredelitve. In če samoupravljanje načelno pomeni demokratično odločanje, enakopravne možnosti za odločanje in vplivanje, izpolnjevanje osebnih in skupnih potreb itd., potem odgovori mladih kažejo na razliko med deklarativnim in resničnim.

Podatek, da tretjina mladih ni in ne želi postati član nikakršnega organa samoupravljanja, vzbuja skrb in optimizem obenem; odvisno pač, iz katerega kota gledamo. Skrb lahko vzbuja le nepopravljivim zanesenjakom, prepričanim, da se želijo vsi člani družbe vključiti v delo neštetih samoupravnih organov in teles, ki jih je naš sistem razvil prek vseh razumnih in smotrnih meja. Če pa smo realni, potem podatek o 67 odstotkih mladine, ki je oziroma je bila ali pa želi biti vključena v samoupravne organe, vliva optimizem.

Povsem druga tema pa je seveda, kakšen je resnični vpliv tistih 20 odstotkov mladih, ki so člani samoupravljanja. Toda če za jugoslovansko mladino v poprečju lahko ugotovimo, da želi biti samoupravno aktivna, tega nikakor ne moremo reči za mlade v Sloveniji. V naši republiki je takih manj od polovice, k visokemu jugoslovanskemu poprečju pa največ prispevajo odgovori mladih v najmanj razvitih delih države.

Ker pa razmer v družbi ne opredeljujejo le organi samoupravljanja, pričajo o odnosu mladih Jugoslovanov do naše samoupravne socialistične družbe tudi njihova stališča do družbenopolitičnih organizacij in do družbenopolitične dejavnosti. Ti podatki pa ne morejo razveseliti ne optimistov ne realistov, ker vzbujajo črnogledost, ne glede na to, iz katerega zornega kota nanje gledamo. Ne obetajo namreč kakšne večje zavzetosti mladih za spreminjanje družbenih razmer, kar pa ne pomeni, in to je še bolj žalostno, da so mladi zadovoljni s tem, kar je. Le kako bi tudi bili!

Mladi kažejo očitna znamenja akcijske pasivnosti, saj jih tri četrtine ni družbenopolitično aktivnih. Še prav posebej niso naklonjeni članstvu v ZK, zatem v raznih delegacijah, precej raje pa imajo mladinsko organizacijo. V zadnjih petih letih stalno pada udeležba mladih v ZK. Zanje je značilno to, da se hkrati zmanjšuje njihova udeležba v skupnem prilivu v članstvo ZK in raste udeležba v skupnem odlivu iz ZK. Med anketiranci je 20 odstotkov članov ZK oziroma komaj vsak peti mladinec. V partijo želi vstopiti 35 odstotkov mladih, medtem ko jih 26 odstotkov tega noče, 17 odstotkov mladih pa o tem ni razmišljalo, ker jih to sploh ne zanima. Torej ima 35 odstotkov mladih Jugoslovanov pozitivno stališče do partije, 43 odstotkov pa negativno.

Največ mladih komunistov je v Črni gori (35 odstotkov), daleč najmanj pa v Sloveniji, komaj 5 odstotkov. Seštevek pokaže, da se po mnenju anketiranih več kot polovica mladih odloča za članstvo v ZK zaradi osebnih interesov oziroma koristi.

Videti je, da mladi Jugoslovani bežijo od politike in se raje zatekajo na področja, ki niso politično „zastrupljena“. Največ vprašanih Jugoslovanov šteje za

(dalje na strani 33)

josip jurčič

deseti brat

V krčmi pri Obrščaku so sedeli stric Dolef, deseti brat Martinek, Francelj, Miha, dva kmečka možaka in Krjavelj. Naenkrat je deseti brat vstal in nagnal Miha iz krčme, češ da je oderuh, ker hoče prodati Franceljnu domačijo. Franceljna bodo potem poklicali k vojakom, šestdesetletni Miha bo pa hodil za njegovim dekletom.

Potem je Martinek spet sedel za mizo.

„Nič se ne boj, France, pa vesel bodi, plačala bova tvoj dolg, hiša ti ne bo prodana in ljubico boš imel. Jaz vem za zaklad; drevi ob poldesetih bodi v Lezecu; na križišču posedi, da jaz pridem,“ pošepeta Martinek mladenci na uho, udari potem ob mizo in ves spremenjen zavpije: „No, kaj ste obmolknili? Poprej ste godli in klopotali, da so me po eni plati ušesa bolela. Zdaj naj kdo kako obaltno zarobi, da se nam kri razgreje. Le pijte, danes je moj dan, jaz dam zanj, kolikor more kdo piti.“

„Martinek, jaz bi rad nekaj vprašal,“ pravi Matevžek.

Bajtarski sin Lovre Kvas se je odločil, da gre po gimnaziji za domačega učitelja na grad Slemenice. Med potjo sreča desetega brata Martinka Spaka, ki mu napove, da bo na gradu marsikaj doživel.

Na gradu živi graščak z ženo, trinadvajsetletno hčerko Manico in devetletnim sinom Balčkom. Tam je tudi študirani, a zapiti stric Dolef.

Pod gradom leži vas Obrhek. Obrščani so siromašni, a pošteni in dobri. Krčmar Obrščak je župan te vasi.

„Le migaj z jezikom, pa se ti bo govorilo. Vse se sme vprašati, samo to je druga reč, ali se če odgovarjati ali se neče,“ odgovori deseti brat.

„Glej, ljudje pravijo, da ti hudir sam — Bog nas varuj in sveti božji križ! — denar donaša, zato ti ga nikoli ne zmanjka,“ pravi Matevžek.

„V kakšni postavi pa dohaja k meni, ali v mačji koži ali s kozlovo brado ali z oslovsko peto? Kaj pravijo?“ pravi deseti brat in se tako zasmee, da je bila Matevžka res misel verjeti, kar je vprašal v šali.

„Polsedmo brazdo pod zemljo ga ima vrag zakopanega — tako so včasih pravili — in ti ga menda najdeš, zato ker si deseti brat.“

„Tako pravijo? Ali ti verjameš ali ne verjameš?“ vpraša Martin s smehom.

„Ravno to sem te hotel vprašati, ali smem verjeti ali ne. Dejal sem, če boš potrdil, i nu, potem bi utegnil drugače misliti. V tiste coprne babe, rojenice, strahove in mrliče, ki nazaj zahajajo, jaz ne verujem, ker jih sam še nisem videl. Hudič mora pa vendar biti, saj je v štiridesetdanskem postu Boga skušal; v tej skušnjavi se pa tudi vidi, da ima denar pod oblastjo, ker je tačas obetal bogatije in lepotije vesoljnega sveta. Zato sva se že z babo oni dan menila — pa, Martinek, če ne boš zameril, da ti naravnost povem?“

„O, nič se me ne boj! Tebe ne ugriznem, ko bi že tudi koga.“

„Nu! Z babo sva se menila o tebi in sva ugibala, kje dobiš toliko denarja, da daš tako rad za vino, beračem pomagaš in da se čudno vidi . . .“

„Kako je to, da sem sam rzcapan in onegáv, jeli?“
„I nu, res, da si še čevljev ne privoščiš, čeravno bi lahko nosil take, ki bi bili gori do pregiba.“

„Mar do podpazduhe,“ se zasmee Martin, „a čakaj, bom še jaz tebe eno vprašal: ali veš, kaj je deseti brat?“

„To je res, da vem,“ odgovori Matevžek, „a ti, Martine, nisi tak ko drugi deseti bratje, o katerih pripovedu-

jejo stari ljudje. Ko so se moja rajnica mati možili, je prišel na svatovščino tudi tak kakor ti, ves neumen, pa vsegavež. Pa ni nihče vedel, kdaj je stopil v hišo; naenkrat je stal tam pri godčevski mizi. Tačas je moji materi prerokoval, koliko in kakšne otroke bodo dobili, in vse se je zgodilo, kar pové, da je bil res deseti brat. Pa ko se je klobas in plečeta najedel in nekaj v malho nabral, ga ni bilo v tem kraju več videti. In kdor ve povedati še o kakem desetem bratu, vsak pravi: prišel je in šel . . .“

„Kaj sem pa jaz?“

„Je, tega ne pravim, da nisi deseti brat; jaz menim le, da si drugačen, kot so drugi taki, zato ker imaš denar, ki ti ga sam vrag bruha iz sebe ali, vedi ga Bog, kje ga dobivaš.“

„Nič naj te to ne skrbi,“ odgovori Martinek nekaj resnobneje. „Če misliš, da sem koga okradel, mi dokaži; če sem koga oplahotal, naj me toži; če je pa denar pošten, pa bodi tiho! Glej, cesarska podoba je na tej petici vrezana ko na tvoji; zato pij, hudirja! Ko bi tudi za vragov denar pil, kaj zato; vino je božji dar iz Obrščakovoga soda.“

Toda Matevžkovega soseda, kateremu je bila pijača napita, je po vseh udih nekaj čudno stresnilo, ko je nesel kupo k ustom, kajti na žive in mrtve je verjel, da je to vino res plačano s podzemskim škratovim denarjem. Ker je mislil, da bi utegnili ostati v želodcu ali kake glište v njem zaroditi, je zlil pol kupe po obradku in naprsniku in je izpil le drugo četrt. Matevžek pa ga je bil dobil že nekaj v glavo; zato se ni samo bal čisto nobene vinske vraževine, temveč je celo hotel dognati pogovor z desetim bratom, kajti dolgo si je že obetal, da mora neke čudne in nenavadne stvari jasneje slišati iz samih Martinkovih ust.

„Ti, Martinek, ker vidim, da sva danes pri poliču in da nič ne zameriš, te bom še eno vprašal. Ali sta vidva

z gospodom na Polesku, tistim tihim, zaprtim človekom, res prijatelja? Pravijo, da je tudi on vragu zapisan —“

Matevžek ni mogel dalje govoriti, ker ga je stari dedček Krjavelj pod mizo z nogo becal in z očmi silno migal, da naj o tej reči molči. In res se je Martinkovo lice čisto spremenilo, ko je slišal gospoda s Poleska. Položil je na mizo dve petici, vtaknil pipo v usta, vrgel prevezane čevlje čez ramo in počasi šel ven.

„Ali niste mogli molčati!“ se jezi Krjavelj. „Kaj je bilo treba blebevsati o Piškávu, morski strah te postrašil? Kdo bo dal za vino? Nalašč sem prišel leskaj, da bi ga enkrat čez dolgo ko večni kraj pil, pa mi ga odženete. Bog se vas usmili! Že toliko dni med nami, pa ne veste, da se ne sme ž njim govoriti, kar človeku v glavo pade.“

PETO POGAVLJE

*Tak dedje nam bili
pred stotino let.*

Jak. Zupan

Prišel bo en možiček!

Stara pesem

Krjavelj, mož, ki je govoril poslednje besede, se nam zdi tako imeniten, da ga narišemo natančneje in zato začnemo ž njim celo nov odstavek. Zakaj današnji Obrščanje, ki so bili tačas otroci, ko se je godila naša povest, trdijo, da niso imeli razen desetega brata Martina Spaka nikogar za večje čudo ko Krjavlja.

Bil je ta mož star čez šestdeset let, srednje velikosti, pa precej životen. Lica je bil zabuhlega, čela nazaj visečega in nekaj čudnega, pol škilavega pogleda. Oblečen je bil pozimi v suknjo, ki je bila bogve kdaj vojaška in iz modrega sukna, ki se ji pa zdaj iz množice poméčkov,

*KOMENDA leži na vznožju Tunjiških Dobrav ob prehodu Kranjske
v Kamniško ravnino.*

**„Martinek,
ali sta vidva
z gospodom na
Polesku res
prijatelja?
Pravijo, da je
tudi on vragu
zapisan.“**

zaplat in lukenj, zapletenih z vlaknom in nitmi, ni več poznalo, katera barva in zaplata je bila prvotna in katera je pridejana šele potlej. Hlače prtnenice so segale samo do kolena, kjer je Krjavelj kazal za malo ped bose kože, ker so bile golenice njegovih čevljev že tolikokrat udelane, da niso več segle do kolena in do stremen. Na glavi je imel klobuk s širokimi kraji, kakor ga sem ter tja današnji čas vidimo samo še včasih v starini ali na glavi častitljivega slovenskega deda, ki se ne da zapeljati neumnim nošam mlajšega sveta. Pa da bi Krjavelj pokazal, da je svoje dni služil cesarja, torej skusil kaj svetá, je imel krajevca nad levim ušesom zavihan gor in na oglavje pripet kakor nekdanji brambovci v francoski vojski.

Pravijo, da je lepše, če se človek nevednega kaže, kakor če laže. Zató bom tudi jaz naravnost povedal, da ima pričujoča povest med drugimi slabostmi ravno na tem mestu znamenito prazno lino, ki je nikakor ni bilo mogoče zadelati in zamašiti. Ni namreč znano, kje se je naš dedek Krjavelj — rodil, ni znano, kje je pastirčeval in fantoval, kje in kaj so bili njegovi roditelji. Vem sicer, da bi bil mogel, ko bi bil bolj prepričan o svetosti pisateljevega poklica, iti gledat v krstne farne bukve in to prazno mesto izpolniti, tembolj, ker je v resnici rojstvo prvi pogoj, torej največji faktor vsakega velikoumnega dejanja v človeškem življenju. A fajmošter obrške fare je čmerikav, star gospod s kljukastim nosom in srebrnimi naočniki; ta je, ne vem zakaj, najhujši sovražnik vseh novelistov, romanopiscev, dramatikov in drugih ljudi te ropotije; potlej si lahko misliš, da sem se moža bal spraševati za letne številke in osebne zadeve drugih ljudi, češ ko bi dedec slutil, kaj bi jaz rad, bi me gotovo po hlapcu in kuharici vrgel na plano.

Toda naj bo že Krjavljeva mladost taka ali taka, to moro za trdno povedati, da je bil pred desetimi leti posekal smreko, ki je bila za prvi tram v hiši; to si je Krjavelj postavil z lastno roko na pusti Obrščakovi njivi tik hoste in stoji še današnji dan, dasiravno gospodarijo v nji namesto Krjavlja samo miši in podgane.

Krjavelj je bral po hosti smolo ter jo prekuhal in prodajal kmetom, da so si kola mazali.

Zraven tega pa je imel še več lastnosti, ki so ga seznanile daleč okrog. Skupek vseh teh lastnosti ga je pa povsem ločil od desetega brata, ki se je veliko pečal z njim. Ljudje namreč, ki so videli in vedeli, kako Martinek vse preudari in vsako reč izve in so ravno zato radi verjeli, da zna več ko drugi — ravno tisti ljudje so govorili, da ima blaženo lastnost, ki stori marsikoga srečnega v nesreči — so dejali, da je Krjavelj dobra duša, samo malo neumen.

In vendar Krjavelj ni nič posebnega počenjal. Bral smolo, v vas hodil gospodinja prosit kislega mleka, po dva krajcarja funt prodajal smolno olje, nastavljal vranam in vrabcem, streljal in pekel in jedel veverice, po okrožju pobiral crknjene prašiče in doma sušil za predpustno slanine in slaščico, zvečer hodil k sosedovim za peč sest, tam vselej in vsak večer pravil, kako je videl na barki morski strah, hudirja, ko je bil vojak, kako je ozdravil kozo, da ni hodila več v pšenico, kako je „štatljivemu“ konju odpravil navado itd. — revež ni po-

čel nič drugega. To pa gotovo ni bogvedi kaj. In vendar so ga neusmiljeni jeziki raznesli za neumnega ali vsaj malo prismojenega.

Ker so vedeli, da je Krjavelj dobra duša in rad ustrezne, so ga imeli za Jurčka in govorico nalašč napeljali na hudirja, na kozo in na take reči, da je le mož, pozabivši, kako je to že stokrat pravil v raznih spremembah, isto reč še enkrat ponovil. In če je ubožček zategnil malo drugače, če je dejal danes, da ga je bilo strah, ko je sekal hudiča na kose, jutri je pa rekel, da ga ni bilo nič strah, so ga brž dejali na osla in ga stavili na laž.

Da, nekaj jih je bilo, ki niti niso verovali, da je bil Krjavelj kdaj morski vojak, ampak so hoteli vedeti, da ni v svoji vojaščini prišel dalje ko gor do Sorškega polja nad Ljubljano in da jo je tam kakor bojazljivec skrivaj pobrisal. Pa to so bili menda le hudobneži, ki nikomur nič ne verjamejo; zato menim, da bo bolje, če midva z bravcem vzameva Krjavljevo za resnično.

„Tako ti praviš, Krjavelj, da se temu Martinku ne sme govoriti o čemer si bodi?“ pravi kmet Matevžek.

„Kaj še! Ne sme se, ne!“ vpije Krjavelj, ki je imel zraven naštetih še to dobro lastnost, da je govoril glasno in besede vlekel.

„K tebi rad zahaja, pravijo,“ dostavi Matevžkov so sed, „ti že veš, kaj mu je nevšečno. Kaj praviš, zakaj noče o tem gospodu s Poleska nič slišati, pa vendar eni vedo, da sta znana? Kaj ti kaj pove?“

„Nič ne pové!“ odgovori Krjavelj.

„Če je hudiču zapisan, kot jaz mislim, ker ima zmerom denar, dasiravno živi kakor čuri muri božji vlek v travi, brez dela, vem, da se kaj pomenita o vragu,“ pravi Matevžek in pogleda čez ramo sosedu, krčmarja in mladega Franca, ki se je bil tudi pomaknil bliže.

„Saj ga ni hudiča, kdo ga je videl?“ pravi krčmar in namežika drugom gostom, kakor bi hotel reči: zdaj ga imamo, poslušajte. In res je bil Krjavelj naenkrat ves živ.

„O, to pa to! Hudir pa je, hudir.“ Rekši, se stegne po mizi, pomakne klobuk nazaj in z glavo pritrkovaje pravi: „Saj sem ga jaz presekal, opolnoči sem ga presekal, na dva kosa.“

„Povedi nam, kako je to bilo!“

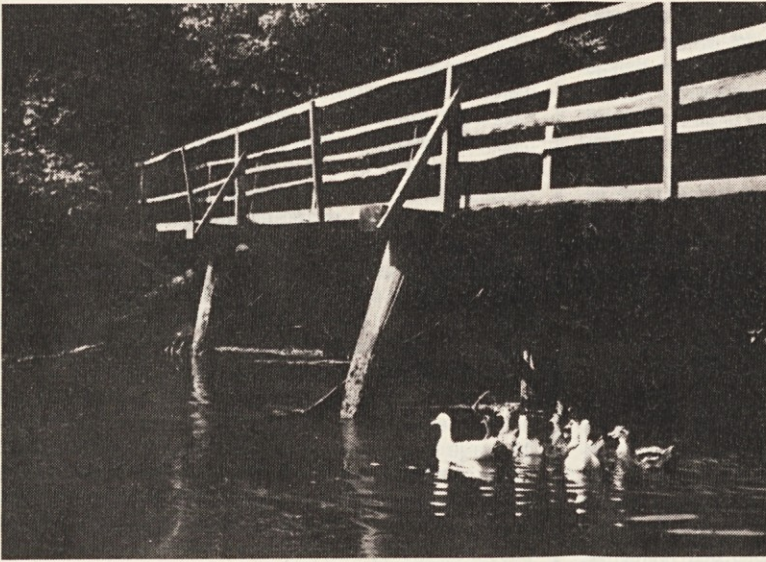
„Takole: jaz stojim ob enajstih na barki za stražo pa . . .“

„Prej si pa rekel, da opolnoči,“ mu seže France v besedo.

Krjavelj se ni dal motiti ne temu ugovoru ne smehu, ampak je trdil svojo in dejal: „Ob enajstih je bilo, to še dobro vem. Sam sem stal, megla je bila in tema kakor v rogu. Zeblo me je pa sabljo sem imel. Dremoten sem postajal; zato sem začel gledati tjakaj po morju.“

„Kako si po morju gledal, ko je bila tema?“

„Naj bo tema, saj sem imel kresilo in gobo in drva, pa sem zakuril. Kar gori v jamboru nekaj pravi: vrr, vrr, vrr! Jaz gledam, gledam — ni bilo nič! Spet začnem postajati dremoten. Le tja na tla počenem. Kar se barka tri poti zaguglje sem ter tja. Jaz gledam, gledam, poslušam — ni bilo nič. Kar pride nekaj sem po morju po vodi in pravi z nogami: comp! comp! comp! Jaz gledam — kar vidim, da gre hudič! . . .“

BELOKRANJSKI MOTIV na potoku Krupi

„O, to pa to.
Hudir pa je,
hudir,“ je rekel
Krvavelj.

„Kako si pa vedel, da je hudič?“ vpraša eden nevernih poslušavcev.

„Kaj bi ne vedel! Ali ni imel rdečih hlač, zelene kاپice, kosmatih tačic in na prstih takih nohtov ko onile kavljji pri vagi?“

„Ali te je bilo kaj strah?“ vpraša krčmar.

„Kako me bo strah, ko sem držal v rokah bridko sabljo? — No, potlej je tista pošast ali tisti peklenski škratek plezal gor ob barki prav na glas: škreb! škreb! škreb! Kakor je prišel na vrh, pa se ti je postavil meni nasproti iz oči v oči. Sveta Mamka božja, sedem križev in težav — sem jaz dejal — pa sem zavzdignil bridko sabljo, pa sem zamahnil, pa sem čez glavo ubral in loputnil: lop! — pa sem ga presekal, samega hudiča sem presekal, na dva kosa!“

„Kako pa veš, da si ga presekal?“ vpraša Francelj.

„Kaj bi ne vedel, saj je dvakrat padlo v morje; prvič je reklo: štrbunk!, vdrugič pa se je slišalo: štr—bunk! Pa reci potlej, da ga nisem presekal, da ga nisem na dva kosa presekal!“

„To je res, da si ga! Ná, pij, ko si storil tako dobro delo,“ pravi Matevžek. „Ali ti koza še kaj uhaja na Obrščakovo njivo?“

„O, nič več ne, zdaj sem jo že ozdravil, kozo, že dobro dolgo let je tega,“ pravi Krvavelj in na mizo postavi prazno kupo.

„Kako si jo ozdravil?“

„I, kako! Kri sem ji spustil, pa se je popravila. Jaz sem imel opraviti s kuho, moral sem paziti, da se mi smola v loncu ne vžge; zato nisem mogel imeti zmerom očesa v kozi. Ti, Obrščak, si mi vedno žugal, da mi jo boš vzel, če bo hodila v škodo. Kaj je bilo početi? Zapr-

te nisem mogel imeti, varovati in vračati zmerom in zmerom nisem utegnil. Čakaj me, vrag, čak, ti bom že eno naredil, kozača, da ne boš ven in ven gobca v ograjo tiščala! Pa sem vzel véliki nož ter sem ga nabrusil na ós in sem se ulegel na trebuh prav tiho za mejo tam pri vrzeli, kjer je žival noter hodila. Kaj ti pride! En gobec trave namuli pa odtrga: hrst! Zopet namuli — tačas se pa jaz stegnem in: šop! porinem nož kozi v bedro. Kri je tekla kakor v turški vojski in uboga Dimka je vpila, kakor bi jo na meh drli; jaz sem pa dejal: čakaj, zdaj te ne bo več v škodo.“

„Ali ti je crknila potlej?“

„Kaj še! Kakor ji je odtekla tista pregrešna kri, ki jo je zapeljevala, potlej je ni bilo več videti v škodi, in zdaj vem, da nima nihče bolj pohlevnega živinčeta.“

„Kaj meniš, da je hudobija v krvi?“

„To je, da!“ vpije Krvavelj. „Slaba kri sama stori pri živali in pri človeku, da se dela greh. To sem jaz zvedel od učenega Hrvata v vojaki, na barkah sva bila vkup. Tam na morju imajo take igle, da puščajo vsakemu, kdor je uporen, razposajen, hudoben, poreden in pregrešen. Zato sem pa še jaz kozi puščal.“

„Kolikokrat so tebi puščali?“ vpraša Francelj.

„I, te zgaga prekanjenska! Kdaj sem se pa jaz kaj pregrešil? Nikoli!“ odgovori Krvavelj malo hud. „Klin se s klinom zbija, vino z vinom, glavo za glavo, tako pa tudi hudobnost s hudobnostjo. Ali sem vam že pravil, kako sem Bučarjevemu konju poštatljivost odpravil?“

„Nikoli še nisi pravil!“ odgovoré sosedje, čeravno je vsak izmed njih to pravljico slišal že bogve kolikokrat.

„No, spomladi onega leta, ko je bil lan pozebel, je sejal Bučar oves po lanišču. Ker je bil hlapec — tačas je služil Bučarju tisti Urh — nekaj obolel in je ležal v stani-

ci, ni mogel hoditi za brazdo. Bučar pride pome in pravi: „Pojdi, Krjavelj, pojdi, boš namesto Urha povlekel ene tri kraje.“ Jaz grem prêcej. Bučar mi vpreže tistega serastega konja, ki ga je predlansko spomlad vzel kojnedec, pred brano in jaz poženem: ti hôte! Dvakrat sva šla gor in dol po razoru. V tretje pa poženem: bista-hor po sredi! Pa ni hotel iti po sredi, le v razor je silil, mrha! Cukam za vajeti, cukam, vpjem, pa nazadnje se mi pošast še ustavi in se ne gane. Ko bi imel nož, prêce bi ga popravil, kakor sem kozo; kar porinil bi ga tja v tisto suhoreber. Čakaj me, čak, pravim in odpnem va-go, pomerim in mu prisolim zviška eno tako po rebrih, da se tri rebra zlomijo.“

„Kaj te ni Bučar nič oštel, ko si konja končal?“

„Kaj še, saj sem mu rebra spet zrvnal.“

„Kako?“

„Kar še enkrat sem loputnil, pa so stopile kosti zopet nazaj.“

Vem, da bi bil Krjavelj tisto popoldne povedal sosedom še nekateri izmislek svoje modre in misleče glave, ne samo, kako so živali zdravi po novem, ampak še druge izkušnje, postavim, kako je svojo mačko učil voziti, kako je ponočne tatove, ki so lazili okrog njegove koč, odgnal za vselej, ko ne bi krčmar zagledal v tistem hipu, da gresta mimo hiše dva mlada gospodiča s puškama čez pleča, in sicer Marijan s Poleska in novi grajski učitelj. Vedečni možje so pa vendar hoteli videti, kakšen je poslednji, in so se stegnili skoz okno. Krjavlju gospode ni bilo mar; ali kakor so ljudje trdili, da je neumen, se je zdajci prav po pameti domislil, da bo treba kmalu plačevati, denarja pa ni imel, ker je bil ravno dal polšest krajcarjev za sol in za tobak. Zagodrnjal je nekaj, da ima doma „molzavo kozo“, da mora torej iti molst, ter se je tiho izmuzal iz sobe, da ni nihče prav vedel kdaj.

ŠESTO POGLAVJE

*Na srcu, se mi zdi,
en kamen mu leži.*

Narodna pesem

Zapustivši Obrhek, jo je Martinek krenil čez polje navrnost proti gradu Polesku. V tem hipu pa ni imel tistega veselega, norčavega obraza, ki ga je ljudem prikupoval.

Sicer navšvic zavihane obrvi so mu zdaj upadle; strnile so se nad nosom v gubice in odvzele običajni pečat neumnosti in preprostosti, ki se je drugokrat brala z njegovega lica. Usta so izgubila polovico svoje širokosti. Ob kratkem: to ni bil več deseti brat, ki je v vasovanjih pravil in prerokoval deklicam čudne reči, ki je včasih sedel med lahkovernimi možaki, ko so ukrepali in razdirali kako modro.

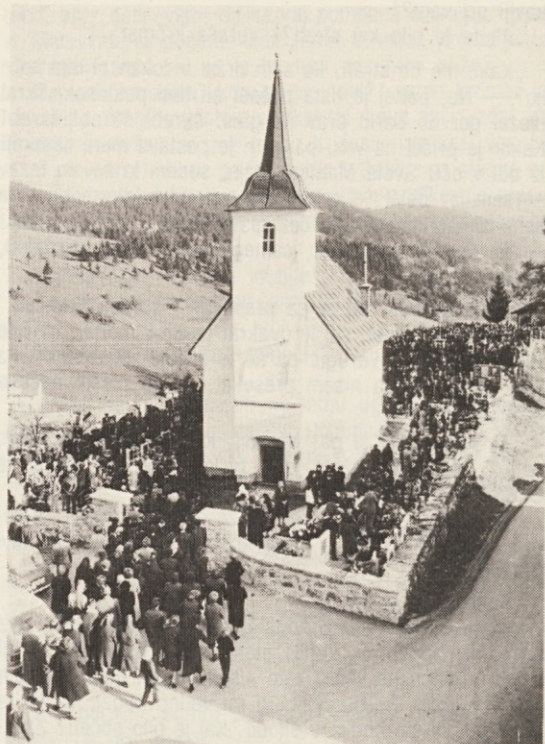
Večkrat se je ozrl okoli in okoli in, vidé, da je daleč okrog sam, so mu ustnice zatrepetale in je mislil z glasno besedo. Usede se na kamen tik pota, izpod srajce izvleče debel podolgast šop, zaviti v zamazano ruto. Iz nje razvije več listov in jih skrbno pregleduje. In polahko se Martinkove oči razmočijo in po rjavem licu prileze debela solza in kane v velo travo na tla.

„Ljubezen vas je pisala, vé, črke, roka, ki me je edina nekdanj božala; ljubezen vas je sestavila in vendar imate v sebi smrt, kazen hudobiji. Odpusti mi, draga mati, če nisem tvoje zapuščine rabil tako, kakor je bila tvoja volja, samo za svoj dobiček; odpusti, če sem dolgo mislil, da moram z njimi upropastiti njega, ki je pripravil tebe v nesrečo, ki ti je vzel mir, mir in še več. Umrle boste z menoj, a poprej morate še vsaj drugim ljudem storiti kaj dobrega, poprej morate njemu preganjati spavec z oči, mu buditi vest . . .“

Zdajci je zapazil Martinek tam od daleč moža, ki se je bližal z motiko na rami ravno po tisti stezi, ki je držala mimo njega. Iz svojih pisem odbere naglo eno, druga zopet zavije, skrrije pod srajco v nedrje, vstane in s hitro stopinjo korači proti gradu Polesku.

Če pravimo proti gradu, ne mislimo zaznamovati s to besedo selišča, ki bi zaslužilo to ime; kajti povedali smo že, da je bil Polesek nekdanj samo drugo bivališče sleme-niških gospodov, pristava; govorimo le z ljudsko besedo, ki razločuje kmečka in gosposka poslopja in z neko spoštljivostjo meni, da ne sme poslednjih, četudi niso posebno odlična, imenovati z navadno besedo. Ne samo, da so že nekdanji graditelji grada Poleska imeli pred očmi bolj potrebe in življenje ko lepoto, tudi sedanje posebno zanemarjeno stanje je dajalo videz, da bi marsi-

*HRIB, središče Loškega potoka, to je skupine šestih
gručastih vasi v kraški kotanji na planoti med
Ribniškim poljem in Loško dolino.*

kdo z večjo pravico imenoval to domovje pušči.

Na sprednji, to je zahodni, strani je moral človek skozi stara vrtna vrata, ali bolje vrzel, ker lesa se je bila že davno polomila in je visela samo še na spodnjem vretenu. Plot okoli vrtno ograje je bil tu in tam raztrgan, segnite plotnice so mirno ležale, križem preraščene, v koprivah in habatu.

Ozka steza je peljala do vežnih vrat, iznad katerih se je bil velik kamen, grb bogve katere prejšnje rodovine, izluščil iz zida in padel na tla. Krivec, oskrbnik ali pristavnik v Polesku, kakor so mu ljudje dejali, je bil odvalil ta kamen izpred vežnega praga samo toliko, da se ni kdo ob njem spotaknil.

Zidanje ni bilo visoko. Grad je imel samo eno nadstropje; na širino pa ga je bilo precej, tako da je bilo veliko izba in shramb praznih. Zid je bil zunaj osivel, tako da je bilo videti, kakor da bi vse plesnilo.

Grad je bil krit s šibrami; tu in tam pa, kjer je sneg ali kjer je burja naredila kako luknjo, je bila streha zadelana z deskami. Hlevi in drugi podstreški so bili kriti s slamo, na kateri je rastel mah in staroletni tresek.

Če ne štejemo nekaj kuretine, pisane mačke in lovskega psa, ni bilo v vsem Polesku več živali ko dva repa, ena krava in mlad, lep konj v hlevu.

Na majhne kose razdeljene in z raznimi semeni posejane njive okrog Poleska, kakor tudi raznovrstno gospodarsko orodje in vozovi, ki so bili zarjaveli in razvrsti nakopičeni pod lopo, vse to je pričalo, da se s kmetijo ne peča gospodar sam, ampak da je zemlja v najemu.

Po vsem tem bi človek sklepal, da mora biti gospod s Poleska kaj ubožen. A vsi ljudje v okrožju so vedeli, da to ni res, da imata gospod Piškav in njegov sin tako življenje, kakršno si le želita. Nekateri so celo trdili, da ima stari Poleskar toliko denarja, da ga ne prešteje v dveh dneh. To se vé, da so si veliko belili glave, kako je to, da mu je tako malo mar doma.

Pa saj so imeli ugibati še veliko drugega, česar niso mogli razumeti. Zakaj ta stari gospod, ki je bil prišel v te kraje s še čisto mladim sinom, je bil kaj čuden mož. Zmenil se ni za ves svet. Dasi je bil že lep čas v tem kraju, ni imel nobenega znanja, nobenega prijatelja. Vsak dan, poleti in pozimi, je hodil dve uri po stezi ob svojem gozdu, ki se je raztezal na vzhodni strani čez velik klanec. Če je kdo na teh sprehodih srečal in pozdravil starega in zamišljenega moža suhega obraza, majhne postave, črnikastega lica, v dolgi, že oguljeni rjavi suknji, je snel iz ust svojo dolgo pipo, iz katere je ven in ven kadil, ter je malo pokimal, govoril pa ni nikdar nič. Ko so ga kmetje spoznali, so se ga zato jeli nekako bati ter so se mu radi že od daleč ognili.

S komer je imel kaj opraviti, s tistim je besedoval samo toliko, kolikor je bilo potrebno. Sprva je prišel včasih k njemu njegov sosed Slemenčan. A tudi temu je dal gospod Piškav kmalu vedeti, da mu ni nič dolžan in da ga pri sebi ne vidi rad. Zato se ga je tudi le-ta ogibal.

Gospodova odurnost je bila tolika, da je nekđaj, ko je videl, da ga gre obiskat gospod fajmošter, častitljiv starček, zapovedal Krivčevi ženi, naj reče duhovnemu gospodu, da ga ni doma. To se vé, da je Krivčevka sklenila roke, klicala na pomoč Boga in vse svetnike, ker ni

mogla razumeti, kako ne bi bil človek vesel takega posvečenega gosta. Bala se je lagati in je fajmoštru po pravici povedala, da je gospod doma in kaj da je rekel. Lahko pa se vé, da je imel Piškav potem tudi od fajmoštrove strani za vselej mir.

Od kod je Piškav prišel, tega ljudje niso vedeli. Da je iz te dežele, to se je dalo sklepati iz tega, ker je, kadar se je menil s Krivcem ali s kmeti, ki so mu prinesli plačat najemnino, govoril po božje kakor drugi ljudje.

V poletnih nedeljah je včasih jezdil v cerkev, pa le včasih. Tam je imel spredaj zase plačano klopcu in je ves čas bral iz nekih bukvic, ozrl se ni ne na levo ne na desno. Nekđaj je pozabivši to knjigo pustil v cerkvi in kruljavi Mihelji, ki se je bil svoje dni pri kanonirjih v Nemškem Gradcu naučil brati in je te bukve pobral in nesel gospodu nazaj, je raztrosil med ljudi, da niso pisane ne po nemško ne tako kakor kakšne navadne poštenne molitvene. Iz tega so umni možje v Obrščakovi krčmi posneli, da je knjiga najbrž „koloman“ ali tisto pisanje, ki uči, kako se hudič — Bog ga nas varuj! — kliče v ris.

O eni lastnosti pa se možakarji niso mogli zediniti. Eni so namrč dejali, da je za druge ljudi skop, drugi pa, da ni. In res je včasih od kmetov ostro terjal, kar mu je bil kateri dolžan na najemini; včasih pa je zopet pravil kakšen berač, ki se je bil ponevedoma zaletel v Polesek, da je dobil le-tam pri gospodu vbogajme tak dar, kakršnega še živ dan ne.

Star pregovor hoče vedeti, da se otroci radi vržejo po starših. A pri Piškavovem sinu to ni veljalo. Marijan je bil ves drugačen ko njegov oče. Kakor je oče večno tičal doma in zimo in leto preživel zamišljen sam vase pri tobaku, vinu in starih knjigah, tako je človek Marijana dobil, kjer je hotel, samo doma malokđaj. Če ni taval s puško in psom po gozdu za zajcem in lisico, je bil v gradu na Slemenicah ali v vasi v tovarišiji, ki mu nikakor ni bila enaka. Pa ker je hotel veselo družbo, ni imel kje izbirati. Zato so kmetje imeli mladeniča v veliki časti in stari so z mlajšimi vred poudarjali: to je pravi gospod.

Nobeden vaških fantinov ni znal bolje prepevati navadnih, dostikrat ohlapnih in obaltnih popevk in zdravic, ko grajski Marijan. Dositudi si ni bil pravzaprav še sam v svesti, kaj ga veže na Slemenice, so vendar pogodile stare žene — in malo je na svetu bolj modrih, kakor so bile obrške babnice — da bo vzel grajsko Manico.

Ker sta bila potemtakem oče in sin malo vkup, se lahko misli, da ni bila zveza med njima najožja. In zares je bilo čudno videti, kako malo se je stari gospod zanimal za dejanje in nehanje svojega sina. Če je cele dneve preživel zunaj doma, ga zvečer še vprašal ni, kje je bil. Prav tako kakor z drugimi ljudmi je tudi s sinom redkokđaj kaj več govoril.

Le do petnajstega leta je moral biti Marijan doma vsak dan ob določeni uri; tačas ga je oče učil brati in pisati in početke najjemenitnejših znanosti, tako da je bil Marijan po vrhu izobražen. A po petnajstem letu je oče pustil učenje in sinu je bilo to popolnoma povšeči; kajti, ker ni imel do uka nikakršnega veselja, so se mu zdele tiste ure, ko je moral sedeti nasproti očeta in zreti v dolgočasne knjige, najpustejše v njegovem življenju. bo še

iz našega zdomstva

razširi, raztegni se, krog domovine,
razpni se kot morje
v brezbrežno obzorje,
dom moj!

Župančič

anglija

Za našo *misijonsko prireditev* začetek oktobra v Bedfordu nam je bil podarjen izredno lep, sončen dan. Spet so se srečali stari prijatelji iz Coventryja, Nuneatona in Londona. Dobitke za našo misijonsko tombolo in srečolov je kar vsak sam s sabo prinesel. Pri maši smo se posebej zahvalili, da smo imeli Ivana in Marčelo spet med sabo, saj sta nedavno kar oba uspešno zaključila bolniško šolo v bližnji bolnišnici. Hvala Bogu za to misijonsko zavzetost. Presijala nas je zopet božja luč — gledati in težiti le navzgor, kjer je izvor svetlobe in lepote.

avstrija

PREDARLSKA

Obisk pri patru Štefanu v Stamsu. — Letos je v notranjosti cistercijanskega samostana v Stamsu gorelo. Pri tem je p. Štefan Kržišnik odnesel močno zastrupitev s plinom.

Dolga leta je hodil k nam maševat, pa si je zopet zaželel slovenske pesmi. Radi smo se njegovi želji odzvali in v soboto, 13. septembra, se nas je v Stamsu zbralo nad 40 ljudi. Že samo to število priča, da tukajšnji Slovenci p. Štefana niso pozabili, saj so prišli z lastnimi avtomobili 150 km daleč.

P. Štefan je za nas opravil sv. mašo v stari župni cerkvi in naši pevci so pod vodstvom Jožeta Horvata vneto prepevali. 78-letni pater je sicer rekel, da ne bo imel pridige, ker je že prestar, vendar nam je uvodoma podal par misli in spominov ter podatkov o zgodovini cerkve.

Po maši smo šli po stari slovenski navadi v bližnjo gostilno, kjer so se še par ur dolgo vrstile slovenske pesmi ob spremljavi dveh harmonikarjev iz najnovejše generacije. Dr. Röger, kot najstarejša priča delovanja p. Štefana, ga je lepo pozdravil in se mu zahvalil za njegov trud. Kot spomin, kako se je p. Štefan svojčas v kuti povzpel na Triglav, mu je mladina izročila bogato ilustrirano knjigo Slovenske gore in šopek nageljnov.

K temu je treba obuditi spomin na pridige slavljenca, katerih vodil-

na nit je bila ljubezen do Boga in do brata. Zdi se, da nam v svoji starosti govori s starčkom Janezom Evangelistom: „Otročiči, ljubite se med seboj!“ Kako nemogoča stvar, če pogledamo okoli sebe! Saj vsak izmed nas vse najbolje ve, in to on sam. Tisti, ki se temu ne ukloni, je že sovražnik. O, da bi drugemu priznali vsaj isto pravico, ki jo terjamo zase!

Nedelja tujih delavcev. — Vedno težji je položaj tujih delavcev v Avstriji, pa tudi po drugih zahodnoevropskih deželah. Mnogi zgubijo delo zaradi odvečne delovne sile ali pa stečaja tovarne. Ob nekajmesečni podpori si podaljšajo bivanje v deželi. Če v tem času ne najdejo zaposlitve, je edina pot, vrniti se do-

Predarlski Slovenci na obisku pri p. Štefanu Kržišniku.

mov. Pa tudi tam jih ne čaka rožna to življenje.

Da bi vsaj v malenkostni meri pokazali ta težki položaj tujih delavcev domačinom, pripravlja ŪDAG vsako leto nedeljo tujih delavcev — zadnjo nedeljo v septembru. Vsaj Cerkev naj bi se pokazala solidarna s tujci, če že državni zakoni ne poznajo nobenega usmiljenja. Tokrat je potekalo to srečanje pod geslom: Tudi tujci lahko postanejo prijatelji.

Naše srečanje je bilo v župnijski cerkvi v Götztisu v soboto zvečer. Po zaslugi prizadevnega župnika, ki je bil tudi sam nekaj časa izseljenški duhovnik v Angliji, se je udeležilo veliko število faranov tega „ekumenskega“ srečanja. Kot vsa leta, je tudi letošnje srečanje pripravil in organiziral Gastarbeiterreferat škofije Feldkirch. Z vabili po časopisih in drugimi obvestili je vabil domačine in tuje delavce na prireditev. Pripravil je pisan raspored že v cerkvi, še bolj pa pri prireditvi v župnijski dvorani. Mašo je oblikovala hrvaška skupina in dekleta s Filipinov. Skupaj z domačim župnikom so somaševali: msgr. dr. Janez Zdešar, delegat za dušno pastirstvo izseljencev v Evropi, ter slovenski in hrvaški izseljenški duhovnik. Nagovor je imel pastoralni asistent župnije, ki je povzel misli iz beril in evangelija tega dneva. Poudaril je evangelijsko gledanje na človeka, ki se ne sme v ničemer razlikovati. Vsi smo bratje po veri — zato ni ne tujca, ne Jugoslovana, ne Avstrijca, ampak vsi smo eno v Kristusu.

Po srečanju v cerkvi pa se je napolnila župnijska dvorana. Od različne prejšnjih let, so tokrat dvorano napolnili domačini. Narodnostne skupine, ki živijo v tej deželi, so se predstavile s pesmimi in plesi iz domovine. Naravno, da so bile nam in domačinom bližje pesmi in plesi iz Jugoslavije, kot s Filipinov ali iz Turčije. Pozna se oddaljenost, drugačni življenjski pogoji in mišljenje. Vse to je odraz kraja in časa, v katerem so živeli. Takšne izmenjave kulturnih dobrin lahko obogatijo človeka, če jih sprejema z odprtim srcem in razumevanjem.

Večer je potekel v veselem razpoloženju do poznih ur. Za dobro voljo

Sveča — dar Slovencev
Mariji v Einsiedelnu

in ples je poskrbela hrvaška skupina Trio Maestral.

Romanje v Einsiedeln. — Tradicionalnemu romanju švicarskih Slovencev v Einsiedeln smo se pridružili tudi Slovenci iz Predarlske. Tako velikemu številu je pripomoglo lepo, toplo in sončno vreme. Tudi nekaj Slovencev iz domovine se je pridružilo temu romanju na čelu s koprskim škofom-pomočnikom msgr. Metodom Pirihom.

Najbolj pridni so se zbrali h križevem potu, drugi so med tem opravili spoved ali kako drugo pobožnost, kar vse spada k romarskemu običaju. Po dvanajsti uri smo imeli sv. mašo in birmo pri glavnem oltarju bazilike. To je bilo že 18. romanje k tej božjepotni cerkvi. Na to nas je

spomnil g. pater Fidelis, ki je bil skozi vsa leta organizator in duhovni vodja romanja. Letos se nam je pridružil kot romar-bolnik. Obenem je bilo to njegovo romanje tudi slovo od Švice in njegovega pastoralnega dela med Slovenci. Za delo, ki ga je v teh letih vršil, se mu je zahvalil g. škof pri pridigi, potem njegov provincial p. Donat iz Ljubljane in letošnji organizator p. Damijan. Pa tudi vsi navzoči so mu zaželeli vse dobro, posebno zdravja in božjega blagoslova.

Za zaključek pa še pete litanije Matere božje v milostni kapeli. Ura se je že bližala h kosilu, zato smo se po kratkem pozdravu zunaj cerkve in fotografiranju razšli po bližnjih hotelih. V zahvalo in Marijino varstvo smo Slovenci iz Predarlske tokrat darovali lepo okrašeno svečo. S slovensko zastavo, Marijinim simbolom in grbom iz Vorarlberga bo gorela pred Marijino podobo kot znamenje vdanosti in vernosti slovenskega izseljenca.

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Nuncij Sv. sedeža na Dunaju je obiskal Gornjo Avstrijo. Obiskal je med drugim v spremstvu škofa Maksimilijana tudi karmeličanke. Pot ga je vodila skozi cerkev, kjer smo bili zbrani Slovenci pri božji službi in smo tako doživeli nenapovedano vizitacijo. Hvala Bogu, da je bil obisk pri maši prav tisto nedeljo kar dober. Po maši sta se nuncij in škof pomudila v razgovoru z izseljenkim duhovnikom. Nuncij se je spominjal — bil je prej internuncij v Jugoslaviji — o svojem delu na Slovenskem. Štiri škofo je posredoval slovenski Cerkvi: nadškofa dr. Šuštarja, mariborska škofa dr. Krambergerja in dr. Smeja, pa še pomožnega škofa Kvasa. Pripravil je tudi vse za imenovanje koprškega škofa pomočnika Metoda Pirihaha.

V nedeljo, 28. septembra, smo praznovali *izseljenko nedeljo*. Spet smo se zbrali pri sv. Antonu (Neue Welt) v Linzu. Tamkajšnji župnik dr. Vincenc Balogh je obenem tudi avstrijski narodni direktor za tujce in zato se pri njem tudi najbolje poču-

timo. Prostor v cerkvi in pred cerkvijo je zares idealen za takšna slavlja. Maševal in pridigal nam je generalni vikar prelat Ahammer. Somaševali so dušni pastirji vseh narodnostnih skupin v škofiji. Pri bogoslužju je bilo rabljenih 9 jezikov. Slovenci smo imeli spet narodne noše, letos tri na novo: mala Silke, ki je generalnemu vikarju z bratom Kristijanom izročila naš dar, ga Matilda Grandovec in ga Kristina Schweighofer roj. Rajšek, ki je vse tri nove noše tudi sešila, le kape so kupljene v Sloveniji. Po maši smo se okrepčali in dolgo časa posedeli pri mizah, se razgovarjali in peli. Slovenci smo se med zadnjimi razšli.

V naši skupnosti imamo tudi nekaj bolnikov. Najprej je bila v bolnici ga. Milika Kerec. Pred leti jo je zadela možganska kap. Ko se ji je stanje poslabšalo, se je zatekla v bolnico. Hvala Bogu ji gre na boljše, čeprav ima pri govorenju še vedno nekaj težav. Zaradi oslabelega srca je bila v bolnici tudi ga. Matilda Tkalec, ki je letos praznovala zlato poroko. Že dalj časa boleha zaradi noge g. Danilo Hrastelj. Ko je bil v tujski legiji, je bil v Indokini težko ranjen, kar mu sedaj, ko se

leta nabirajo, spet dela težave. Vsem našim bolnikom želimo, da se jim stanje izboljša in se jih pri mašah tudi spominjamo.

Na praznik Vseh svetnikov bomo imeli kakor vsako leto *bogoslužje za mrtve* na mestnem pokopališču v St. Martinu ob dveh popoldne, na običajnem kraju.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Po dvomesečnih počitnicah smo se v septembru spet zbrali k božji službi. Ker študentov še ni in tudi Bavarci so še bili na počitnicah, je bila udeležba srednje dobra. Po maši smo se malo pomenili. Med nami je bil tudi g. Vincenc Kraup, ki je starosta naše skupnosti. Te dni je dopolnil 88 let. Iskreno mu čestitamo in želimo vse dobro.

TENNECK — V res lepem jesenskem popoldnevu smo se zbrali k oktobrski maši. Število obiskovalcev se manjša. Kje so časi, ko nas je bilo čez sto navzočih. Od nekdanjih vernikov jih je nekaj odšlo v večnost, nekateri so se vrnili domov, ko so postavili hiše, nekaj tudi v svet. Dogovorili smo se, da se bomo v novembru zbrali v dvorani, da bomo malo proslavili sv. Martina. Vsi, tudi iz okolice, so prisrčno vabljeni.

Narodne noše iz Linza z generalnim vikarjem (foto: škofijski fotografski arhiv v Linzu)

belgija

Pok. Franc Stenitzer iz Erdinga

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

V Erdingu na Bavarskem je 26. avgusta t. l. *umrl* g. Franc Stenitzer (Steničar), sin slovenskih staršev, ki se je rodil leta 1928 v Blanicu pri Sevnici, Slovenija. Več let je živel v Belgiji, kjer ima v Charleroi še dve sestri, Marijo in Pavlo, ki sta želeli, da se njegova slika objavi v Naši luči. Naj počiva v miru. Njegovi družini naše sožalje.

9. avgusta se je v kliniki Notre-Dame v Charleroi *rodila* hčerkica-prvorojenka v družini Hembise-Kotnik iz Montignies-le-Tilleula; ime ji je Stéphanie. Čestitamo.

V krogu svoje družine je praznoval *90-letnico* življenja g. Franc Fabčič iz Jumet-les-Hamendesa, Charleroi, 3. oktobra t. l. Doma je iz Vipave. Jubilantu želimo še in še zdravja in zadovoljstva, kakor tudi njegovji še živeči ženi ge. Antoniji (89 let). Iskreno čestitmo.

LIMBURG-LIÈGE

Slomškova družina je 13. sept. s petjem in plesom sodelovala na vseslovenskem srečanju ob slovesnostih nemškega Katoliškega dneva v Aachnu.

Člani Jugoslovanskega društva

Člani moškega zbora Mirko Filej iz Gorice, ki so že ponovno z velikim uspehom nastopili na slovenskih proslavah v Belgiji

sv. Barbare pa so to popoldne piknikovali doma.

V Zwartbergu je „Naš dom“ teden dni pozneje imel svojo *vinsko trgatev*. Za uvod je Vesela mladina izvedla nekaj plesov.

Večer je bil prijeten.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

Društvo Slovencev v Parizu vabi na proslavo svoje 25-letnice v soboto, 8. novembra, v Slovenskem domu. Začetek proslave ob šestih zvečer. Po proslavi domače srečanje.

Veliki uspeh slovenskega znanstvenika. — Profesor Jože Krašovec, mednarodno priznani strokovnjak za Sveto pismo, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani, je 2. oktobra na Sorboni uspešno branil svojo tezo: Božja pravičnost v hebrejski bibliji in judovska ter krščanska razlaga. Ker ta teza velja

za dvojni doktorat: na Sorboni in na Katoliškem Inštitutu, je bilo v izpitni komisiji pet profesorjev, trije iz Sorbone, dva iz Katoliškega Inštituta. Strokovni obrambi, ki je bila na višku, je prisostvovalo veliko število prijateljev, ki so mu k uspehu burno čestitali. Gospodu Krašovcu k njegovemu izrednemu uspehu iskreno čestitamo in mu želimo obilo uspeha pri njegovem nadaljnjem delu. V uvodu svoje teze je g. Krašovec napisal: „Kot član malega slovenskega naroda, ki je bil vedno izroččen na milost in nemilost velikih sil, imam čast in čutim moralno dolžnost, da moja raziskavanja o božji pravičnosti posvetim slovenskim manjšinam v Italiji (Trst, Gorica), v Avstriji (Koroška) in na Madžarskem. Zdi se, da bi bil potreben poseben poseg božje pravičnosti, da se te manjšine ohranijo.“ Naj Bog usliši to prošnjo!

Slovenska skupnost v Parizu je z domačini in francoskimi prijatelji proslavila ta veliki uspeh našega rojaka v soboto, 4.10., v Slovenskem domu.

Med 30. 9. in 11. 10. je v Galeriji Horizon razstavljal svoje slike koroški rojak Drago Druškovič, čigar posebnost je, da slika samo z rastlinskimi barvami. Našemu roja-

ku k uspeli razstavi iskreno čestitamo.

Miklavževanje bo v nedeljo, 7. decembra, po sveti maši.

MELUN (Seine-et-Marne)

Maša za rojake bo v novembru v nedeljo, 2., v decembru pa v nedeljo, 8., vsakokrat ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Dammarie.

Profesor Jože Krašovec, ki je promoviral za doktorja na Sorboni in Katoliškem Inštitutu.

Janez Pavel II. v razgovoru z najmlajšimi

PAPEŽ V FRANCIJI

Oisk papeža Janeza Pavla II. pomeni enkratni dogodek za vsako deželo. To se je izkazalo tudi ob tretjem bivanju sedanjega papeža v Franciji, kjer je tokrat med 4. in 7. oktobrom obiskal Lyon, Taizé, Paray-le-Monial, Ars, Annecy.

Zaradi krvavih atentatov v Parizu v avgustu in septembru so bili policijski predpisi izredno strogi, ki pa končno niso motili poteka papeževe-

Sprejem mladih na Eurexpo v Lyonu

ga obiska, in tudi nista strah pred atentati in še lažna Nostradamusova „napoved“ nikjer (razen morda prvi dan v Lyonu) občutno znižala število množic, ki so prihitele na srečanje s papežem.

Če bi hoteli na kratko označiti pomen in sadove papeževega obiska v Franciji, bi lahko rekli: S svojo globoko in neustrašeno vero, ki kar lije iz vseh njegovih govorov in izžareva iz vse njegove osebe, papež potrjuje v veri vse in vsakogar. S svojo odkrito in neustrašeno besedo pa tudi jasno pove, da je pogoj in sad neomajne vere zaupanje v Kristusa in v Cerkev, pa seveda predvsem ljubezen do Boga in do bližnjega, ki se ne sme ustrašiti nobenih žrtev, ki jih praktično krščansko življenje od vsakega vsak dan zahteva.

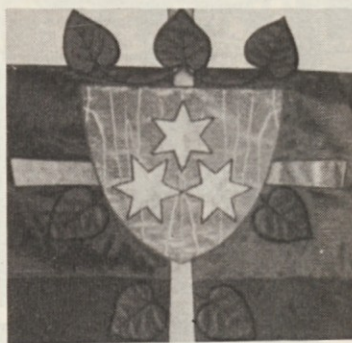
Samo če se zavedamo, da je papež božji glasnik, ki pa zna čudovito uporabljati svoje človeške darove, ko zna največjo resnost in zbranost od časa do časa združiti tudi s kako šaljivo pripombo, moremo razumeti, da ga ljudstvo povsod sprejema s takim navdušenjem in mu burno ploska tudi takrat, ko izreče to ali drugo osnovno zahtevo krščanskega življenja, zahteve, ki niso lahke, mu ploska tudi takrat, ko mimogrede, navidez nedolžno, pa vendar ostro pokara to ali drugo zmoto.

Iz vseh njegovih govorov odseva, kako je Cerkev v osrčju vseh današnjih problemov, katere pa bodo kristjani rešili samo, če bodo trdno zasidrani v zdravi tradiciji, če bodo ob zgledu svetnikov resno sami iskali svojo pot ter s pogumom in iznajdljivo ustvarjalnostjo iskali času primerne rešitve.

Ustavimo se le pri par postajah njegovega romanja, ki so bile na zunaj najbolj vidne in pomembne, čeprav ne edine.

Obisk v Lyonu je začel z ekumeniskim srečanjem v amfiteatru, kjer so leta 177 prvi lyonski mučenci s krvjo izpričali svojo zvestobo Kristusu. Na mučencih je grajena Cerkev in le v edinosti bo prepričevalno oznanjala Kristusa v sedanjosti in bodočnosti.

V soboto popoldne je bilo srečanje na lyonskem sejmišču Eurexpo,

Bog živi vse Slovence pod streho hiše ene!

25-letnica Društva Slovencev v Parizu

Proslava v Slovenskem domu
v soboto, 8. novembra 1986

Začetek proslave
ob šestih zvečer

Po proslavi domače srečanje

kjer je papež proglasil za blaženega duhovnika Antona Chevrierja, ustanovitelja duhovniške družbe Prado, ki se posveča najbolj revnim. Ob liku „apostola ubogih“ je papež poudaril, da pravi evangelijski duh vključuje predvsem skrb za uboge, tudi za „nove ubožne“: skrb za brezposelne, za mlade, ki ne dobijo dela, za starejše, ki so delo izgubili.

Papež je nadaljeval: „Prav tako mislimo na tujce, na delavce-izseljence, zelo številne v tej pokrajini, ki so v tem času gospodarske krize še bolj ogroženi zaradi njihovega nedoločene pravnega položaja. Čeprav je z ozirom na splošni blagor dežele vprašanje njihove integracije zapleteno, vendar Cerkev ne more nikdar sprejeti, da se ne bi spoštovale njihove osebe in njihove kulturne korenine, ali pa da bi se teptale njihove pravične osebnostne zahteve ali zahteve njihovih družin, ki imajo pravico, da živijo z njimi.“

V nedeljo, 5. 10., je papež najprej obiskal ekumensko središče v Tai-zéju, kjer ga je brat Roger sprejel s pozdravom: „Mi vas imamo radi.“ Nato je bilo na vrsti slavje v Paray-le-Monialu, kjer je papež čudovito lepo govoril o ljubezni in njenih zahtevah v zakonu, v družini, v vsakdanjem življenju.

Nedeljsko večerno srečanje z mladimi v Lyonu je bil praznik veselja, praznik mladosti, praznik navdušenja, pa tudi večer resnega premisleka o smislu življenja in o poslanstvu mladega kristjana. Stadion Gerland je mogel sprejeti samo 50.000 mladih, deset ali morda celo 20 tisoč pa je moralo ostati zunaj. Med mogočnimi sceničnimi prizori so mladi postavljali papežu vprašanja. Mladi so papeža sprejeli z navdušenjem, z zbranostjo in z navdušenjem pa so sprejeli tudi njegove odgovore, ki niso nikjer prikrivali resne zahteve krščanske etike in morale tudi glede spolnosti in zakonske morale. Mladi so na vseh srečanjih s papežem, posebno na stadionu v Lyonu, pokazali, da so dovezetni za prave krščanske vrednote, kar daje tudi veliko upanje za bodočnost.

Ponedeljek, 6. 10., je bil posvečen Arsu in arškemu župniku sv. Janezu Vianneju ter duhovnikom in bogoslovcem, za katere je papež imel duhovno obnovo. Prikazal jim je vzvišenost njihovega poklica in službe, jih vzpodbujal k zvestobi in poglobitvi duhovnega življenja, pa tudi opozoril na sredstva, ki pomagajo na poti k temu cilju.

V torek je papež obiskal grob sv. Frančiška Saleškega in sv. Ivane Chantal v Nancy, se srečal najprej z redovnicami in redovniki v baziliki, kjer sta ta dva grobova, nato pa z množico vernikov iz cele Savoje v parku ob jezeru.

Da bi to kratko poročilo bilo vsaj malo popolno, bi morali omeniti še papeževo srečanje s profesorji in študenti katoliških fakultet v Lyonu, srečanje z duhovniki iz Prado, pa še kratki srečanja z Judi in muslimani.

Slovenski pisatelj Alojzij Rebula je v svoji knjigi V Sibilinem vetru takole opisal mučeništvo rimskega patricija Marka Furija Laterana v

Igralci Modre vrtnice, ki raste v Parizu.

Lyonu v amfiteatru, kjer je bilo začetno ekumensko srečanje:

„In prišel je dan, ko je mladi moški z bikovskim čelom in napadalno kretno obstal pred vhodom v lugdunsko (lyonsko) areno. Sinu plemenite hiše je bila prizanesena sramota, da bi moral najprej nag obhoditi pod biči krotiteljev areno. Ni mu pa bilo prizaneseno, da ne bi stopil vanjo. Zanj se je zganila vrsta vplivnih ljudi, toda zastoj. Lateran se je pokopal sam, ko je na sodnikovo vprašanje, kdo je, odgovoril: Prihodnost sem, kakor si ti preteklosti.“

Vsi mi smo kot kristjani, kot člani Cerkve, prihodnost. Papež Janez Pavel II. je tudi ob obisku v Franciji poudaril, da smo poklicani graditi Cerkev za leto 2000. Če bomo na to, vsak posameznik in vsi skupaj, resno mislili, potem bo to dokaz, da smo papeža ne samo slišali, ampak mu tudi prisluhnili.

AUMETZ

Dne 8. septembra je v 88. letu starosti umrl g. Janez Gubenšek in smo ga pokopali 10. septembra. G. Gubenšek je bil doma blizu Kozjega na Štajerskem. Eden redkih med Slovenci v Aumetzu, ki je obhajal s svojo ženo zlato in biserno poroko. Poročil se je še doma. V zakonu so se jima rodili 3 otroci, 2 hčerki in sin, ki je pa že več let pokojni.

Gospod Gubenšek je bil globokoveren mož. Eden tistih, ki jih ni bilo sram vzeti v roke rožni venec, bodisi v cerkvi, bodisi doma in si z njim „krajšati“ čas, da ne omenjamo redne udeležbe pri nedeljskih ma-

šah in obhajilu. Naj mu zdaj Bog sam da večni mir in pokoj in plačilo.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

V življenju sv. Pija X. občudujemo njegovo veliko ljubezen do vernih duš in v vicah. Naj nas njegov zgled posebno v mesecu novembru vname in v nas poživi ljubezen do teh najbednejših trpeče Cerkve.

Zakrament sv. krsta sta prejela: Amelija Celina Delarque in Leticija Mici Marija Decamps-Potrpin.

Zakrament sv. zakona sta si dala: Friderik Mihael Jožef Zorko in Silvi Maria Dewaele.

Na mnoga in srečna leta!

italija

RIM

Od 22. do 27. septembra smo imeli v Sloveniku v gosteh skupino bogoslovcev iz prvega in drugega letnika teološke fakultete v Ljubljani. Sveti oče jih je pri splošni avdienci pozdravil takole:

„Pozdravljam romarje iz Slovenije, med katerimi je skupina bogoslovcev. V začetku novega šolskega leta vam želim, da bi pri študiju pridno črpali iz zakladov filozofskih in teoloških virov ter pazljivo prisluhnili namigom učitelja, ki bodi vaš prvi učitelj in posvečevalec. Današnji obisk groba sv. Petra pa naj vas utrdi v veri in zvestobi Kristusu.“

Vas kot tudi vse romarje očetovsko blagoslavljam.“

Generalni Slomškov vicepostulator p. Bruno Korošak se je pred kratkim za stalno — za eno leto — naselil v Sloveniku, da bi mogel v miru in čim uspešneje nadaljevati s svojim, tako pomembnim postulatorskim delom. Ob tem sporočamo, da je pravkar izšla nova številka Slomškovega lista.

S slovesno peto mašo, ki jo je vodil rektor Slovenika msgr. Maksimilijan Jezernik, smo v nedeljo, 5. oktobra, v kapeli usmiljenih sester sv. Vincencija Pavelskega na Centocelle, proslavili 50-letni jubilej redovniškega življenja s. Salezije Marije Urbančič. Naj jo Gospod in njeni zavetniki podpirajo še naprej! Iskreno čestitamo in na mnoga leta!

Slovenska trgateg v Sloveniku je zbrala lepo število rojakov. Vodstvo se prav lepo zahvaljuje vsem gospodinjam, ki so poskrbele za mize s prigrizkom. Posebna hvala pa gospodu Kovaču, ki nam je daroval — dobro vino! — in grozdje.

nemčija

STUTTART-OKOLICA

Na srečanju v Aachnu. — V soboto in nedeljo, 13. in 14. septembra, se je 61 rojakov iz Stuttarta in okolice udeležilo 89. shoda nemških katoličanov v Aachnu. V soboto, 13. septembra, smo si v opoldanskih urah ogledali mestno središče in obiskali znameniti muzej umetnin pri stolnici. Popoldne pa so tri naše skupine: moški zbor Domači zvon, mladinski ansambel in Bukovškov kvintet s pesmijo in melodijami sodelovali na „Srečanju SLOVENSkih PEVSKih ZBOROV, FOLKLORNIH PLESNIH SKUPIN IN MLADINSKIH ANSAMBOV IZ ZAPADNE EVROPE“ (Nemčije, Holandije, Belgije in Francije) v Broichweidnu pri Aachnu. — Glej o tem posebno poročilo v naslednji številki NL!

V nedeljo, 14. septembra, se je

Pred 30 leti je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman obiskal slovenske sestre v Parizu preden je odpotoval v Ameriko. Posnetek je narejen pred kapelo Sester pomočnic vernih duš na 16 rue St. Jean Baptiste. Na desni strani stoji ob škofu

sestra Venceslava Foski iz Vremskega Britofa na Primorskem. Sedaj živi v Lurdu in se zelo veseli, če tam lahko sreča slovenske romarje. Redu Pomočnic vernih duš pripada z dušo in telesom.

naša skupina udeležila zaključne slovesnosti shoda na Reiterstadionu v mestu. Pri tej slovesnosti je bilo na stadionu nad 60.000 katoličanov, večina mladih ljudi. Nagovor kölnskega Kardinala Höffnerja in ubrano bogoslužje sta na vse udeležence napravila močan vtis, da aplavza ni hotelo biti konec. Časopis Christ und Welt, ki je o tem dogodku obširno poročal, je objavil fotografijo naših 5 mladih udeležencev, ki izražajo svoje navdušenje ob tej množični verski manifestaciji.

Zahvalna nedelja lepo uspela. — V nedeljo, 28. septembra, smo v Esslingnu praznovali zahvalno nedeljo z vinsko trgatvijo. Zahvala je potrebna in je izraz vzgojenega človeka. Praznovanje smo tudi začeli z zahvaljevanjem pri službi božji. Ni bilo težko ugibati, za kaj naj bi veljala naša zahvala: za delo, za zdravje, za kruh, za srečne voznje, za mir, za ohranitev vere, za harmonijo v zakonu in družini...

Družabni del srečanja v Neckarhalle je potekal po ustaljenem redu, saj smo se letos zbrali že devetnajstič k tovrstnemu srečanju. Nad 400 rojakov je napolnilo trgatveno okrašene prostore, da v domači družbi pokramlja, zapoje, dvigne kozarček, zapleše in zauka. Pozdrav in pesem Domačega zvona sta otvorila prazničnost dneva, nato je povzel besedo kvartet Veselih fantov in vabil na plešišče. Med pavzami so se otroci in odrasli merili v pihanju

balončkov. Tombolske tablice so bile to pot v hipu razprodane, saj so obetale tudi lepe dobitke, med njimi tri kolesa kot glavne dobitke. Tretjino dohodkov v dvorani in mašno nabirko smo namenili slovenskim misijonarjem po svetu. Tako se Bogu nismo zahvalili le v besedi, ampak tudi v dejanju. Z naše strani pa hvala vsem, ki so na tem prazniku sodelovali.

Idila na vrtu Slovenskega doma v Stuttartu meseca maja letos. Za Kornelijo bo težka odločitev, ko sta Gabrijel in Miroslav oba tako povstavna fanta.

Zakonca Ladislav in Slavka Laznik na dan srebrne poroke v Aalenu 21. septembra letos, obkrožena s 5 otroki: Aleksandro, Romanom, Krištijanom, Gabrijelo in Ladislavom.

vsem, ki so na tem prazniku sodelovali.

Slike 5 velikih Slovencev. — Primož Trubar gotovo spada med najbolj pomembne Slovence. To je potrdilo letošnje spominsko praznovanje 400-letnice njegove smrti. Ob tej priliki smo se spraševali še o drugih velikih možeh našega naroda. Med nje spadajo gotovo naslednji: pesnik Ivan Cankar, pisatelj France Prešeren, versko-narodni buditelj A. M. Slomšek in socialni politik J. E. Krek. Slike teh 5 velikih Slovencev že krasijo več naših stanovanj na Württemberskem. Pobuda za to je izšla prav iz naših vrst. Naj bi v nas vzbujale zavest, da smo kulturno veliki, čeprav številčno majhni!

Odprta noč in dan. — Tudi to pot je segla smrt trikrat med naše rojake, pričakovano in nepričakovano. V Uhingenu je umrl 48-letni Anton Štefančič, doma v Krškem. Štirinajst dni je ležal mrtev v svojem stanovanju dokler ga niso pogrešali in potem odkrili mrtvega. Njegovo truplo so prepeljali v domovino.

V Ludwigsburgu sta se poslovili od tega sveta dve rojakinji. Jelka Kladnik roj. Benčič, rojena v Doljnem Križu pri Novem mestu, je zavestno pričakala božjo deklo, ko je dalj časa zaradi račne bolezni ležala v bolnici. Odšla je v 40. letu sta-

rosti. — Druga, Marija Reck roj. Gabor, rojena v Celju, je odšla v večnost v 75. letu starosti. Vstajenja bo pričakovala na pokopališču v Ludwigsburgu, medtem ko so pokojno Jelko Kladnik prepeljali v domovino, na domače pokopališče v Stranjah na Gorenjskem.

Pokojnim večni mir in pokoj, vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

MÜNCHEN

Kako brž je mesec okrog: spet je treba napisati poročilo o farnem delu. Treba je spraviti na papir, kar je opaznega, zaznavnega, bistveno in najgloblje se pa itak odigrava v dušah in za tisto ve samo ljubi Bog. A vsaj zunanje dogajanje je treba registrirati, saj utegne dati komu nove volje, poguma, ognja za delo v fari, ki je Cerkev v malem.

- Za naš *sobotni tečaj* se je letos prijavilo 82 otrok, kar je v vseh letih, odkar obstaja, to najvišje število. Najeti smo morali pri zdravniku v hiši, kjer je župnišče, še eno sobo, tako da se tečaj sedaj vrši v šestih prostorih.

- *Ministrantov* je deset in lepo jih je videti pri božji službi, posebno če jih pride večina streeč.

- Tudi *pevski zbor* se množi in sicer z mladimi glasovi. Obeta se jih še nekaj.

- *Nedeljske maše* ostajajo slejkoprej središče vsega našega dela. Razumemo, da je ura maše dokaj neprimerna in da imajo mnogi naši farani do cerkve zelo zelo daleč, a vseeno bi si želeli bolj polno cerkev, čeprav je vsaj za oči 130 ljudi,

Moški zbor Domači zvon iz Stuttgarta poje na spominski slovesnosti 400-letnice smrti Primoža Trubarja 8. maja letos v Derendingnu, ko so se tam zbrali Slovenci iz Nemčije.

kot nas je običajno, že tudi kar lepo število. Navadno je tako, da so maše v novembru najbolj obiskane. Malo najbrž zaradi spomina na rajnike, malo zaradi vremena — pot domov je dokaj neugodna (megla, dež, sneg). Menda bo tudi letos tako.

- O *vinski trgatvi* še ne moremo poročati, ker je sedaj, ko pišemo to poročilo, še pred nami.

- *Prvoobhajanci* se na svoj praznik — najbrž bo 31. maja — skrbno pripravljajo.

- Tudi za *miklavževanje* se predšolski in šolski otroci že vadijo pesem.

- Pa za *materinski dan*, ki bo v marcu, seveda tudi.

Sicer pa dela ne manjka. Bolnikov imamo trenutno kar precej, tako po bolnišnicah kot po domovih; tistih, ki si urejajo pokojnine, je tudi dosti; pa raznih prevodov, pogovorov, posredovanj... nikdar ne zmanjka, hvala Bogu!

Umrila je ga. Marta Klemenčič. Pokopali smo jo 17. oktobra v Münchnu na Vzhodnem pokopališču.

Doma je bila v Št. Janžu na Dolenskem. V družini je bilo pet otrok. Oče in mati še živita. Marta je končala v Ljubljani gostinsko šolo. Pred 16 leti se je zaposlila kot natarica v ZR Nemčiji, in sicer

najprej dve leti v Garmisch-Partenkirchnu, potem v Münchnu. Pred dobrim letom je odprla trgovnico z obleko.

Sedaj se ji je življenje izteklo. Za tiste, ki smo jo poznali kot izredno iskreno, prijazno in vedno nasmejana, mnogo prekmalu, saj je imela šele 39 let. Pa še posebno prekmalu za njeno sedemletno hčerko Saro.

Želimo ji miru in sreče pri Bogu, domačim pa naše globoko sožalje!

OBERHAUSEN

Prvo nedeljo v oktobru smo imeli v tem mestu sedaj že četrtrič zaporedoma srečanje katoličanov drugih narodnosti. Seveda so povabljeni tudi Nemci. Mašo je vodil domači župnik pri sv. Antonu. Bila je zelo lepo obiskana. Po njej je stekel pred cerkvijo na prostem program, kjer so se predstavile skupine v svojih pisanih narodnih nošah z umetnijami najrazličnejših vrst. Vsakdo je hotel prikazati nekaj tega, česar se v krogih župnijskih občestev posebej veselijo. Ob cesti pred cerkvijo so stojnice ponujale jedi in pijače, same specialitete, od azijskih do portugalskih. Nad vsem pa so še dolgo po uradnem programu plavali toni slovenskih poskočnic, ki sta jih drobila Vojko in Martin.

V tem našem ožjem krogu je *smrt* zadnji čas prizadela dve družini. Že

Pok. Jože Kajzer iz Oberhausna

Pok. Marija Črtalič iz Oberhausna

v septembru smo pokopali v Repelelu Jožeta Kajzerja iz Libelič. Redno je bil pri slovenski maši, le zadnje čase se je nekaj slabše počutil. Bil je velik častilec Matere božje. Njen kipec je imel v roki, da bi ga postavil na mizo in molil rožni venec, ko ga je obšla slabost. Padel je in se poškodoval na glavi. Več kot mesec dni je ležal v bolnici in ko se je zdelo, da mu gre na bolje, je nenadoma preminil.

V začetku oktobra pa je v Oberhausnu *umrla* Marija Črtalič, doma iz Ostroga pri Šentjerneju. Že dolgo je bolehal in zadnje leto je vedela, da ji mineva njen čas tukaj. Želela si je še enkrat videti svoj dom. Komaj je prenesla dolgo potovanje. Kmalu po vrnitvi je morala v bolnico. Gospod jo je rešil hudega trpljenja. Sorodnikom obeh pokojnih izrekamo sožalje uprti z očmi vere v novo življenje v Kristusu.

AACHEN

Nemški katoliški shod je že davno postal velik dogodek za nemške katoličane in za deželo nasploh. Takšnega smo doživljali tudi letošnjega septembra v Aachnu. Razveseljivo je — so govorili poznavalci —, da si je zastavil v svoj program dokaj aktualne teme za nemškega in evropskega katoličana kot npr.: enotnost Evrope na mnogoterih področjih človeškega povezovanja in sodelovanja, v čemer ima svojo pomembno vlogo tudi Cerkev (na to

temo je predaval tudi slov. metropolit dr. Alojzij Šuštar), spoštovanje nerojenega človeškega življenja idr. Najbolj je bila seveda javnost obveščena o slovesnih in zanosnih sporočilih, kjer so sodelovali znameniti ljudje iz javnega življenja Nemčije. Toda verjetno so dejansko več pomenila mnogovrstna srečanja, kjer so udeleženci sami spregovorili o nagovorjenih temah ali pa skupno molili v te namene. Slovenci smo bili prisotni na več srečanjih. Ponekod kot posamezniki, drugod kot večje skupine. Organizirano je bilo naše sodelovanje pri „maši narodov“ in na prireditvi „praznovanje narodov“ na prostem. Tu smo na svoji stojnici ponudili mimo-idočim pisano in slikovno sporočilo o slovenskih skupinah, ki jih družita dve slovenski župniji na severnem delu Nemčije, o naši domovini. K našemu „štantu“ sta dovolj glasno vabila muzikanta Vojko Bregar in Martin Uršič, prenekaterega pa je menda zaščemel v nosu tudi vonj po dobrih kranjskih klobasah. Istočasno je potekalo posebno srečanje slovenskih kulturnih skupin iz več dežel Evrope v Broichweidnu, o čemer lahko berete obširno poročilo na posebnih straneh naslednje številke Naše luči. Od doma sta prišli poleg nekaterih posameznikov tudi dve večji skupini, ki sta organizirano pa tudi povsem spontano nastopili v Aachnu in okolici: pevski zbor iz Mirna na Primorskem in več kot petdeset Bohinjcev pod vodstvom g. Pavla Uršiča.

RIBNIČANI

in tudi drugi, ki poznajo lepo Marijino božjo pot pri Novi Štifti!

Bratje frančiškani, ki skrbijo za to svetišče, prosijo za denarno pomoč pri obnavljanju strehe na cerkvi. Vsak dar je dobrodošel. Točnejše informacije lahko dobite pri Slov. župn. uradu Oberhausen, Oskarstr. 29, D-4200 Oberhausen 11, tel.: 02 08 / 64 09 76.

Naši mladi sodelavki Polona Uršič in Viktorija Bregar sta delili mimoidočim informativni material.

HEERLEN: Slov. folklorna plesna skupina na Nizozemskem je 13. sept. z mlajšimi in starejšimi pesalci sodelovala na vseslovenskem srečanju v Aachnu.

nizozemska

LINDENHEUVEL: Društvo sv. Barbare je v septembru priredilo tradicionalno vinsko trgatve. Mladi in stari so se pridno pripravili za ta večer. Vadili so pesmi in plese, ki spadajo k tej prireditvi. Udeležba holandskih prijateljev je bila lepa in razpoloženje je bilo prav prijetno. Slovenci iz okolice pa so blesteli s svojo odsotnostjo. Zelo nam je všeč, če je naša prireditev lepo obiskana, da bi pa mi sami obisk vrnili, za to pa imamo včasih premalo čuta odgovornosti. Razume se, nekateri so opravičeni zaradi preobremenjenosti. Res ne moremo zahtevati, da bi eni in isti, ki so vedno maloštevilni, morali biti navzoči povsod. Tu bo potreben prijateljski dogovor med vsemi skupinami za prireditve celega leta.

Društvu sv. Barbare se za zelo prijeten večer iskreno zahvaljujemo.

BRUNSSUM: Naša bivša sodelavka ga. Tončka Glinšek-Železnik, ki je letos doživela 90. obletnico, se je morala znova podvreči težki operaciji. Ga. Tončka in njen mož, ranjki g. Mihael, sta veliko storila za slovensko skupnost na Nizozemskem. Iskrena zahvala in priznanje vsem, ki go. Tončko vztrajno spremljajo z dejansko ljubeznijo.

švedska

MALMÖ

Počitnice in dopusti so že dolgo za nami. Na Švedskem v mesecu oktobru že povsem pozabljamo na brezskrbno poletje preživeto doma ali kje na obalah južnih morji. V tem času smo že krepko zaorali v novo šolsko leto in vstopili v novo delovno obdobje. Cerkveno leto se bliža h koncu, a za nas se pravzaprav šele začena z novimi pastoralnimi dolžnostmi. Naši nadebudni šolarčki in celo nekateri predšolski otroci so prav te dni pričeli z veroukom. Tudi naši slovenski rojaki, predvsem tisti, ki so že pred dopustom prihajali k sv. maši, so takoj po vrnitvi prihiteli v cerkev k slovenskemu bogoslužju. Število udeležencev pri sveti maši se resnično ni zvečalo. Na žalost, se celo zmanjšuje. Pa vseeno lahko rečemo, da je vpad vsako leto tolikšen kolikor je bilo v predhodnem pastoralnem letu pogrebov. Lahko pa se beležijo tudi čudni in izredni pojavi osipa. Tako slovenska skupnost v Olofströmu na južnem Švedskem iz

neznanih vzrokov ne prihaja več k maši.

Dve leti sta minuli odkar je duhovnik Stane prišel iz Braziliije in deluje na južnem Švedskem. Na svoji župniji v bližini Sao Paula je imel tudi do 400 krstov na leto. Tukaj na Švedskem pa je imel v razdobju dveh let samo en krst v mestu Malmö. Ko vstopa v tretje leto svojega pastoralnega dela pa se je začelo tudi na področju krstov malo svetlikati na obzorju. Prejšnji mesec sta se najavila kar dva. Si lahko mislite, kakšno zadovoljstvo za slovenskega duhovnika na Švedskem, ki je do sedaj vršil bolj službo pogrebника kot pa krščevalca!

V soboto, 4. oktobra, je bila v žup. cerkvi Kristusa Odešenika *krščena* Magdalena Štefanovska, slovensko-makedonskega rodu. Očetu Marku, mami Slavici, bratcu Marjanu, kakor tudi botroma Dušanu in Zori Rodževskima pa dedu, babici in baki iskreno čestitamo in želimo veliko veselja ob spremljanju telesnega in duševnega razvoja male Magdalene ter obilo božjega blagoslova pri krščanski vzgoji obeh otrok: Marjana in njegove sestrice.

Dne 11. oktobra pa smo prav tako, v isti župnijski cerkvi v Malmöju, *krstili* Madeleine Lilly, hčerko Silvestra in Hajnalke (Kalman) Curk. Družina je po očetu slovenskega, po mami pa madžarskega rodu. Obema staršema, Madeleininemu bratcu Toniju in botroma Ištvanu Sabo in Anneth Johnsson iz srca čestitamo in kličemo božjega blagoslova na malo Madeleine in vse ostale člane družine Curkove ter sorodstva z željo, da bi rastle in živele kot vzorna krščanska družina.

švica

ROMANJE V EINSIEDELN

Nedeljsko jutro je — hvala Bogu — žarelo kot nalašč za romarsko slavje. Zares je to potrebno poudariti, saj so jutra na 4. nedeljo v septembru raje jesensko siva ali celo deževna kot pa sončna. In če je

slovinci ob meji

KOROŠKA

V sredo, 10. septembra, je umrl upokojeni župnik g. Pavel Kanauf v starosti 73 let. Rojen je bil v Globasnici. Ko je bil kaplan v Železni Kapli, je bil l. 1941. izseljen po nacistih in je kaplanoval v župnijah Kolbnitz, Sagritz in Weißbriach. Po vojni je bil župnik v Št. Ilju in v Kapli ob Dravi. Leta 1973 je zaradi slabega zdravja šel v pokoj in bil hišni duhovnik pri šolskih sestrah v Št. Petru v Rožu. — 14. septembra je 500 slovenskih romarjev obiskalo božjo pot Marija v Lesnem dolu (Luggau). En teden prej je dobila romarska cerkev naslov bazilike. — Od 7. do 10. oktobra se je vršil v tinskem Domu drugi vseslovenski misijonski simpozij. Ob tem srečanju je bil tudi molitveni shod za duhovne poklice pri Gospe Sveti, ki ga je 8. oktobra vodil škof dr. Kapellari. — Pred 25 leti je celov-

ška Caritas odprla v Železni Kapli dom za psihično bolne žene, ki so ga vodile šolske sestre. 25. septembra je dom dobil nove prostore v Podgorjah. Tam je pok. duhovnik Ferdinand Kolednik imel hišo, ki jo je podedoval cistercijski samostan Rain pri Gradcu. Celovška Caritas je hišo odkupila in jo pregradila. V tem domu je mesto tudi za upokojene duhovnike. Dom je blagoslovil celovški škof. — V nedeljo, 28. sept., sta priredila v Tinjah koncert upokojeni dunajski operni pevec prof. Anton Dermota z ženo Hildo, ki ga je spremljala na klavirju. Poslušalce je posebno navdušil drugi del, ko je Dermota pel slovenske pesmi. Po rodu je Dermota iz Kroke na Gorenjskem. — V šolskem letu 1986/87 se je vpisalo v prvi razred Slovenske gimnazije v Celovcu 77 učencev. — Maturanti slovenske gimnazije v Celovcu so tudi letos bili na tedenskem maturantskem potovanju. Z letalom so poleteli iz Ljubljane najprej v Sarajevo, nato v Skopje in do Ohridskega jezera. Od tam pa v Dubrovnik in z ladjo v Split. Pot jih je vodila k Plitvičkim jezerom in v Ljubljano. — Slov. prosvetno društvo Dobrač slavi letos 80-letnico delovanja. Pripravilo je igro Zdravnik po sili. Društvo je preživljalo in prživelo tudi

viharne čase, zlasti v času nacistične diktature.

GORIŠKA

Od 8. do 13. septembra se je vršil v Rimu znanstveni simpozij, posvečen goriškemu nadškofu dr. Frančišku Sedaju. Simpozij sta organizirala Slovenska teološka akademija in papeški zavod Slovenik pod pokroviteljstvom goriškega nadškofa. Poleg goriškega nadškofa sta se simpozija udeležila tudi škof dr. Janez Jenko in Metod Pirih. Udeležence je sprejel in nagovoril tudi papež Janez Pavel II. — Zadruga Dom je izdala dnevnik župnika iz nadiških dolin Antona Cuffola Moj dnevnik, v katerem opisuje težko življenje slovenskih vernikov v teh dolinah v letih 1938 do 1947. Pisan je v slovensščini in italijanščini. Ima 240 strani in stane 25.000 lir. — Na praznik Žalostne Matere božje (15. sept.) so goriški in tržaški Slovenci poromali na Barbano. 21 duhovnikov je somaševalo s tržaškim škofom Bellomijem. Škof je pri pridigi v lepi slovensščini ogrel srca romarjev. Romanje so zaključile pete lavretanske litanije. — Slov. kat. prosvetno društvo Mirko Filej je povabilo zlatomašnika g. Vinka Zaletela, da je med njimi ponovil svojo zlato mašo.

sonce zunaj, je kar več upanja, da bo tudi v notranjosti več luči. Milost namreč računa tudi z naravo.

Bila je torej nedelja, 28. septembra. Kmalu po 9. uri so se že začeli zbirati naši romarji pred mogočnim Einsiedelškim Marijinim svetiščem. Kmalu pa je tudi božje usmiljenje začelo ogrinjati s plaščem sprave mnoge utrujene in obtežene duše ter jim prinašati novo življenje (prim. Mt 11, 28). Istočasno je (izven cerkve) druga skupina med križevim potom zbrano sodelovala pri razmišljanju Kristusovega trpljenja in smrti.

Ob 12.15 je napočil vrhunski trenutek — *romarsko bogoslužje*, ki ga je vodil koprski škof pomočnik msgr. Metod Pirih z devetimi somaševalci. Med njimi je bil tudi naš p. Fidelis, čigar življenje se je sicer od konca lanskega oktobra zaradi ošibelih telesnih zmogljivosti začelo

(človeško gledano) v svojem načinu razhajati od načrtov. V svoji pridigi je g. škof nanizal za življenje koristne in spodbudne misli, ki jih je povezoval z rdečo nitjo: Ne pozabimo, kaj in kdo smo v verskem, narodnem in kulturnem pogledu. Kot spodbuda za vztrajnost v krščanskem življenju je delovala podelitev zakramenta svete birme petim birmancem. Celotno bogoslužje je spremljalo vneto sodelovanje (zlasti s petjem) s strani zbranih, dokler se ni na koncu maše prelilo v 50-kratni mogočni prošnji klic k Mariji: „Prosi za nas!“ s sklepno zaupanja polno pesmijo „Marija, skoz življenje“. Iz cerkve smo odšli v trdnem upanju, da nas bo Marija vedno spremljala, in z okrepljeno voljo, da si bomo radi prizadevali za vse, kar je „všeč Bogu“ in „za to, kar je v prid miru in medsebojni spodbudi“ (prim. Rim 14, 18—19). — Kakor v cerkvi, tako tudi zunaj, so romarsko slavje bar-

vale narodne noše s svojim svojstvenim krasotnim razkošjem.

Srečanje se je nato nadaljevalo pri obedu. Žal pa je tudi letos, kot že večkrat doslej, zmanjkalo rezerviranega prostora v dveh hotelih; ga pač lahko le toliko ponudita, kolikor ga imata. Tako si mnogi morajo iskati prostor po svoje. Res da kosila ni težko dobiti, le celotna skupnost se na ta način premalo obdrži skupaj. Vendar je „božje kraljestvo“ predvsem „pravičnost, mir in veselje v Svetem Duhu“ (Rim 14, 17). To pa je glavno. — Hvala vsem za udeležbo in za vse drugo!

In še tole:

P. Fidelis je bil od srede julija zopet doma, vendar je sredi oktobra šel zaradi nadaljnega izboljševanja ponovno za nekaj tednov v okrevališče. Upamo, da mu bo hoja (še bolj) olajšana.

Slavje je bilo v kapucinski cerkvi v Gorici v nedeljo, 28. septembra. S tem so se hoteli zahvaliti zlatomašniku za neštivilna predavanja, ki jih je imel v Gorici.

TRŽAŠKA

Škofijska komisija za mladinsko pastoralo na Tržaškem je pripravila študijske dneve v Sappadi v Furlaniji. Udeležili so se jih zastopniki obeh narodnostnih skupnosti. Poteklo je res v pristranem vzdušju. Zaključno mašo in eno od predavanj je imel tržaški škof. — Na drugo septembrsko nedeljo je bil na Opčinah nad Trstom Marijanski shod s procesijo. Lepo vreme je privabilo zelo veliko Marijinih častivcev. Skavti so nosili Marijin kip, ob njih narodne noše. Pridigal je urednik Ognjišča g. Franc Bolè. — Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je 6. oktobra začelo spet s kulturnimi večeri. Prvo predavanje je imela dr. Milica Kacin-Wohinz o nadškofu Sedeju v luči uradnih italijanskih virov.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Pri Sv. Rafaelu (Sydney) so imeli v avgustu kar dve prireditvi. 23. avgusta so ponovili igro Prisega o polnoči. V nedeljo, 31. avgusta, so pa obhajali očetovski dan. Po maši so se zbrali v cerkveni dvorani, kjer je mladinski zbor Zarja zapel nekaj pesmi. Zatem je bila pogostitev. — V Brisbanu so 31. avgusta praznovali izseljensko nedeljo. Somaševanje je vodil nadškof. Med somaševalci je bil tudi p. Valerijan. Slovenci so peli obhajilno pesem in darovali hleb kruha, okrašen s klasjem. Rojaki so se tega slavlja številno udeležili. — Mladinski koncert — že dvajseti — se je vršil letos 7. septembra v Canberri, glavnem mestu Avstralije. Tamkajšnje Slovensko društvo je sprejelo rojake zelo gostoljubno in poskrbele, da je vsa prireditev uspela. — Pri Sv. Rafaelu so v zadnjih letih veliko

gradili. Kljub prostovoljnemu delu in podpori rojakov ima katoliška Misija 75.000 avstralskih dolarjev dolga — Pri Sv. Cirilu in Metodu v Kewu so praznovali očetovski dan 7. septembra. Kulturno plat so opravili otroci Slomškove šole. Po nastopu so se zbrali pri pogrnenih mizah. Spomnili so se tudi izseljenskega duhovnika in urednika Misli p. Bazilija Valentina.

ARGENTINA

V Buenos Airesu je 26. avgusta umrl starosta slovenskih duhovnikov v Argentini g. Jože Rott. Pokojni se je rodil leta 1899 v Dolu pri Ljubljani. Duhovnik je postal leta 1923. Zadnje službeno mesto v Sloveniji je bilo pri Sv. Joštu nad Kranjem. Tri leta je preživel v taborišču v Judenburgu do odhoda v Argentino. Tam je bil 12 let kaplan na župniji sv. Jakoba. Od leta 1961 pa do smrti je bil kaplan na župniji sv. Janeza Vianneya v Buenos Airesu. Pogrebno mašo je vodil buenosaireški pomožni škof Mirás. — Mendoške Slovence je zelo razveselil obisk koroških rojakov dr. Vospernika in dr. Zerzerja. Pripeljal jih je predsednik Slov. kulturne akcije g. Ladislav Lenček. Tri dni sta se mudila med rojaki, ki so jima pripravili akademijo in jima razkazali okolico. — Slovenska dekliška organizacija in Slovenska fantovska zveza sta priredili v avgustu že osemnajstič pevsko glasbeni večer. Predvajali so tujo in domačo glasbo. — V nedeljo, 14. septembra, je obiskal Mendoza novomašnik Anton Bidovec, nečak clevelandskega župnika pri sv. Vidu Antona Božnarja. Imel je tu ponovitev nove maše. Novomašnik je študiral v Ljubljani in se sedaj vrnil na delo v Argentino. — Slomškov dom deluje v Buenos Airesu že 25 let. Srebrni jubilej so obhajali 20. in 21. septembra. V soboto zvečer je bil slavnostni koncert. Nastopili so pevski zbor iz Mendoze, mladinski zbor iz San Justa in Slomškovega doma. V nedeljo je bila zahvalna maša, popoldne pa akademija. Med drugim so uprizorili dramski prizor Pastirček s Sloma. Za tem je bilo družabno slavje. — Slovensko gledališče iz Buenos Airesa je 13. septembra uprizorilo v domu v San Martinu Suhadolčanovo veseloiгро Narobe stvari v mestu Petpedi.

ZDA

Župnija sv. Lovrenca v Newburgu (Cleveland) je v avgustu praznovala 85-letnico delovanja. Faro vodi župnik g. F. Rebol. — Clevelandska Slovenska pristava je letos praznovala srebrni jubilej. Tam so priredili 24. avgusta Slovenski dan. — Čikaški pevski zbor Slovenska pesem je priredil 13. julija v Jolietu piknik. Bil je dobro obiskan. — Slovenski dan na Pristavi je bil pester. Ob poldvanajstih je bila v spominski kapelici najprej maša, ki jo je daroval župnik pri Mariji Vnebovzeti g. Viktor Tomc. Ob pol treh je bil sprevid raznih skupin. Sledil je kulturni spored. Med drugimi so nastopili učenci obeh slovenskih šol (Sv. Vid in Marija Vnebovzeta), mladi harmonikarji. Fantje na vasi in plesna skupina Kres. Slavnostni govor je imel dr. Ciril Žebot. Po sporedu je bila zabava. Igral je ansambel Veseli Slovenci. — Njujorški Slovenci so v septembru praznovali 70-letnico slovenske cerkve sv. Cirila in Metoda. Mašo je vodil škof O'Keefe. Blagoslovil je novo barvasto okno, ki predstavlja škofa Baraga z dvema Indijancema. Po maši so obletnico proslavili tudi v cerkveni dvorani.

KANADA

Slovenski kanadski svet je priredil 27. julija na Slovenskem letovišču pri Boltonu Slovenski dan. Posvečen je bil slovenskemu jeziku. Izpoved dneva je bila: Materin jezik je največja dota, ki jo moremo dati svojim otrokom. Slavnostni govornik je bil urednik clevelandske Ameriške domovine g. dr. R. Suselj.

Pričevanje:

Vcepljali so nam družbeno manjvrednost

(Pričevanje Petra Kovačiča, glavne urednika revije 2000)

V času mojega otroštva je bila naša vas (*Rakitna*) odrezana od sveta. Življenje je v njej teklo po utečenih navadah tako glede kmečkih opravil kakor celotnega patriarhalnega življenja, tudi običajev, ki so bili prežeti s tradicionalno religiozno „štimumgo“. To vzdušje se je ohranjalo delno tudi zato, ker je bila naša vas domobranska in kmečka in temu primerni so bili tudi postopki oblasti do nje. Povojna ljudska oblast se je nad ljudmi nemalokrat izživljala in ljudje so jo občutili kot represijo, zato so odklanjali vse novo kot njim sovražno.

Kako je bil po vojni kmečki človek socialno degradiran in izkoriščen, so znane stvari. Iz otroštva mi je npr. ostala v živem spominu velika beda nas, kmečkih otrok. Bili smo prestradani in razcapani v primerjavi z maloštevilnimi delavskimi in nameščenskimi otroki, katerih

starši so dobivali karte. Za naše takratne pojme so živeli gosposko.

V mislih imam hribovske, slabo rodovitne kraje. To hribovsko kmečko revščino so obvezne oddaje pah-nile v pravo bedo, saj so ljudem nemalokrat pobrali tudi nujni minimum živeža. Kot otrok kruha tako rekoč nisem poznal. Da je bilo tovrstno izžemanje domobranskih vdov še posebej hudo, je razumljivo, saj je bila njihova usoda v rokah veljakov iz krajevnih ljudskih odborov.

Vas, ki je veljala za belogardistično, je doživljala še drugače šikane — od ideološkega do fizičnega nasilja. Otroci domobrancev smo takšno nasilje doživljali tudi v šoli. Vcepljali so nam družbeno manjvrednost. Otroci krajevnih veljakov in terenskih delavcev so bili protežirani. Spominjam se še posebej nekega učitelja, ki je izrecno prenašal sovraštvo tudi na otroke in je ščuval otroke „pravih“ državljanov, naj

pretepajo otroke belčkov. Tako so bili med otroki stalni pretepi. Na ta način se je ustvarjala klima ideološke diskriminacije. Otroci smo bili s strani učiteljev deležni tudi fizičnega nasilja.

To so bila vsa leta po vojni, tja v 60. leta. Seveda ni šlo le za ekonomsko in politično diskriminacijo ali za šikane v šoli. Šikanirali so tudi naše starše in starejše. Recimo, prepovedali so zvonjenje, čeprav v vasi zvonjenje ni nikogar motilo, saj so bili vsi verni. Kako naj bi torej prepoved zvonjenja doživeli drugače kakor represijo? Spominjam se, da smo hodili naskrivaj zvonit pred božičem; mene so postavili na stražo, če bi po naključju prišla policija. Policija nam je po vojni podrla evharistični križ, fantje pa so ga čez noč postavili nazaj. In spet je prišla policija, nasilno zgnala vkleknjene fante tja, da so križ požgali, Teh stvari je bilo res veliko.

(Ta nestrpnost se obnavlja,) vendar v drugih oblikah. Gre za določeno družbeno klimo, ki jo ohranja t. i. javno mnenje naše ideološke publicistike.

Lani, na primer, je šlo za to, da bi kraj dobil vodovod. To je seveda velika investicija in krajanje je sami ne bi zmogli; vprašanje je bilo, ali bo občina gradnjo sofinancirala ali ne. Pa je prišla klapa opitih mladincev iz mesta — ljudje so prepričani, da niso prišli spontano, nekdo jih je moral „inspirirati“, začeli so izzivati v gostilni, da belčkom že ne bodo dajali pomoči... Ta primer ni osamljen.

Kot se spominjam, nismo (otroci belogardistov) pomislili na kaj takega (da bi izzivali prepire in sovraštvo), saj smo se čutili ogrožene.

Diskriminacija, ki smo jo doživljali otroci domobrancev, nam je vcepila kompleks izvrženosti in družbene manjvrednosti. Nikoli nismo mogli z vsem svojim obrazom, tudi rodovnim, javno bivati v družbi, vsaj sramovati si se moral svojega očeta, če se ga že ni bilo treba javno odpovedati in ga prezirati. To je bila za nas velika travma, in vprašanje je, koliko je mogoče vse te travme prerasti v zrelih letih. Ta družbeni položaj bi morda lahko primerjali s položajem zamorca.

Imamo tako nabite (šolske) programe, da mladina nima časa naučiti se slovenščine. Še manj pa zgodovine, ker je ta predmet vsako leto bolj zožen.

Ob takih posledicah bi programiranje v šolstvu ne imenoval le neumnost, temveč nekaj, kar meji že na sabotazo.

Kdo je bil tako „hraber“, da je ukinil klasično gimnazijo? Tako kot ima vsaka gora svoj vrh, ga mora imeti vsak narod, vsaka kultura, vsako šolstvo. Zaradi trdnjše osnove.

Ne gre samo za krizo na področju gospodarstva. So krize tudi v kulturi. Ne iščemo pravih vzrokov. To diši po tistem: deli in vladaj!

Ivan Jan
na javni tribuni Društva slovenskih pisateljev
1985 v Ljubljani

Tako smo se počutili in se neka-ko še, saj se sindrom ogroženosti nadaljuje, ne le v občutku strahu, ki sem se ga sam osvobodil, ampak dejansko. Recimo, ko je šlo za mo-jo zaposlitev, so mi na vsakem pristojnem mestu, kjer bi mogel dobiti zaposlitev, postavili pogoj, da oče ni bil belogardist. Ničesar ne morem storiti, da bi se te svoje zaznamovanosti rešil oziroma da bi klima diskriminacije minila.

To me bilo še posebno zavoljo otrok. Starejšega sina je učiteljica tako šikanirala, da sva se z ženo morala pritožiti na Zavod za šolstvo. Pri tem je bilo čudno to, da sva z ženo imela sicer najlepše odnose s to učiteljico. Pa je vendar izjavila, da tega otroka ne bo gledala, da ga bo uničila. (To) je povedala njena kolegica.

Šikanirana pa je bila tudi moja žena in ji to dajo tudi vedeti, čeprav so pritiski zaviti v mimikrijo neugotovljivih potez, okoliščin, dejanj. Ne

glede na to, da sta oba njena starša bila borca... Jaz nisem „naš“, saj me pesti dvojni „greh“: da sem sin domobranca in da sem vernik, ki se ni sprijaznil z zasebnostjo svoje vere, ampak sem kot tak dejaven v kulturi, se pravi v javnem življenju...

Moj oče je, tako kot večina ljudi, npr. na Notranjskem ali v Suhi kraji-ni leta 1941 in v prvi polovici 1942, sodeloval z Osvobodilno fronto. No-či in noči je prevažal material za partizane bodisi vojaški bodisi dru-gi, hrano itd. Sprva so vsi sodelova-li s partizani. Spominjam se pogo-vorov s Kocbekom o tem, kaj je pravzaprav te ljudi, posebno iz omenjenih revnih krajev, tako rekoč čez noč pripeljalo v nasprotni ta-bor. Ugotavljala sva, da je to dife-renciacijo sprožila revolucija leni-nistično-stalinskega tipa, ki jo je začela izvajati partija s svojim sek-taštvom, s t. i. drugo fazo revoluci-je, ko so začeli obračunavati s „ku-laki“.

**vzemite si 5 minut
za premislek
narodnega reka!**

**dokler je sod moker,
si vsakomur bofer,
ko je pa suh,
je vsakdo gluha.**

Če vzamem za primer svojega strica, maminega brata; že pred vojno je bil kot delavec organiziran v Franciji. Boril se je kot komunist v t. i. delavskih odredih. Po okupaciji Francije se je vrnil v domovino in se vključil v naš odpor. Ko so se za-

med vrsticami

DELO: PROČ OD POLITIKE — V ZASEBNOST

(nadaljevanje s 13. strani)

najpomembnejšo vrednoto mirno življenje v krogu dru-žine in prijateljev, zatem si želijo, da bi bili sami svoji gospodarji in se ukvarjali samo s tistim, kar jih zanima, na tretje mesto postavljajo dober gmotni položaj, želja po političnem potrjevanju pa je šele na osmem mestu.

Bolje se je opreti na vrednote, ki so preživele stolet-ja, kot pa na nekaj meglenega, kjer je gotovo samo to, da je negotovo. Za mlade imata izredno pomembno vlo-go nacionalna in verska pripadnost. Politično prepri-čanje je za navezovanje odnosov z ljudmi najmanj po-membno za mlade Slovence. Toleranca je večja, čim bolj razvita je republika.

Kar 46 odstotkov mladih Jugoslovanov se pri izbiri zakonskega partnerja ozira na nacionalnost, na vero pa celih 62 odstotkov.

Škarj in platna nima nikoli v rokah mladina, temveč vselej politika. Zakaj vsak peti mladinec v Jugoslaviji meni, da narodi in narodnosti v Jugoslaviji niso enako-pravni! Najmanj nacionalne enakopravnosti občutijo mladi Slovenci.

DELO, sobotna priloga, Ljubljana, 20. sept. 86/19.

DELO: KORUPCIJA JE POGNALA ŽE GLOBOKE KORENINE

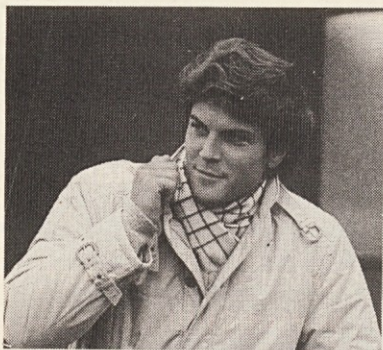
Odbor za pravosodje bo zveznemu zboru predlagal, da bi prihodnje leto začeli razpravo o korupciji v jugo-slovanški družbi. Da je to potrebno, potrjuje informaci-ja zveznega javnega tožilstva o dajanju in jemanju pod-kupnin v lanskem in predlanskem letu.

Po pravosodni statistiki je bilo v teh dveh letih zaradi podkupovanja in podkupljivosti 1089 ljudi prijavljenih, 684 obtoženih in 377 obsojenih, med temi 170 pogojno. Podkupljivost pride po tej informaciji najpogosteje do izraza v državni upravi in gospodarstvu, drugače pa jo je opaziti na vseh področjih življenja. V Sloveniji je na primer precej razširjeno podkupovanje prometnih milič-nikov in carinikov, v Makedoniji zdravnikov itd.

Kot vse kaže, dobivajo podkupnino najpogosteje ljud-je z določenim položajem in vplivom, na primer sanitar-ni inšpektorji, šolski ravnatelji, fakultetni in srednje-šolski profesorji, šefi mestnih uradov, poslovodje v trgovinah, delavci SNZ (službe narodne zaščite, miličniki), zdravniki, zaposleni v upravi prihodkov, sekretarji krajevnih skupnosti, referenti za delovna razmerja itd. V minulih dveh letih se je pustil podkupiti tudi neki sodnik.

Delegati so prepričani, da je korupcija pognala že globoke korenine. Po splošnem mnenju je družba neu-činkovita v boju proti korupciji. Določeno, vendar ome-jeno, vlogo igra pri tem represija (= kaznovanje).

DELO, Ljubljana, 19. sep. 86/2.

čele likvidacije preprostih ljudi, ki odporu sploh nasprotovali niso, se je temu uprl. Partizani so prišli ponj, češ da ni več zanesljiv za terensko delo, on pa ni hotel z njimi in je izjavil, da s takimi ljudmi ne bo več sodeloval. Odvedli so ga na silo in ga likvidirali v Krimskem breznu; vrgli so ga v to kraško jamo, kamor so metali svoje nezanesljive in druge ljudi.

Nekaj pričevanj je, da je bilo vrženih v brezno več živih ali napol živih ljudi — ne vem pa, koliko so ta pričevanja verodostojna. Recimo tudi pričevanje nekega mladega partizana, še mladoleten je bil, pa je moral stražiti to brezno, od kričanja žrtev v njem se je psihično zlomil in tako je prišlo vse na dan, med ljudi, že med vojno. Nekaj mora biti resnice na tem, kajti ko so domobranci leta 1944 organizirali spust v to jamo, je bil tudi moj oče zraven in je našel truplo tega mojega strica; po kosih obleke ga je spoznal. Videti je bilo, da je bil samo enkrat uštrujen v tilnik, a še ni bil mrtev vržen v to jamo — vsaj položaj trupla in zgrizeni prsti so kazali na to. V tem breznu so tedaj našli nad 300 žrtev.

A ni šlo samo za likvidacije. Terenci so na primer razširili novico, da imajo na spisku 40 gospodarjev, ki naj bi jim vzeli zemljo in jih je treba likvidirati, češ da so kulaki. Šlo pa je bolj ali manj za revščino, za kmetiče z nekaj živine. Morda je bila to samo propaganda ali pa samovolja terencev, toda take vesti imajo svoje posledice. Dejansko zoper to sektašenje ni bilo s strani partizanskega vodstva storjenega nič. Zgodila se je cela vrsta takih

stvari, zavoljo česar se je začela diferenciacija na vasi in organiziranje legionarjev . . .

Vzor mi je bil naš povojni župnik, bil je pokončen in čist duhovnik, ki je za svoj poklic in v svojem poklicu veliko prestal. Med vojno (je na Notranjskem) oskrboval več zapuščenih far, ki so bile na t. i. osvobodjenem ozemlju. S konjem je hodil od fare do fare. Belogardistična komanda v Borovnici ga je nameravala celo likvidirati kot partizanskega duhovnika. Od nove oblasti po osvoboditvi pa je doživel še neprijetno hujše stvari. Ker ni hotel stopiti v Ciril-Methodovo družbo, se je šikaniranje še potenciralo. Nekoč so mu vrgli bombo v spalnico, vendar se je na okenski polici odbila in ga ni ubilo. Večkrat so nanj streljali. Spominjam se, kako je nekoč prišel s svojo kobiljo, oba sta bila ranjena, ko so streljali nanj. Ko si je sezul škorenj, je bil poln krvi. Vse to sem doživljal neposredno, saj je uradoval pri nas doma, ker je bilo župnišče nacionalizirano in zasedito. Tudi zaprt je bil . . .

Cerkev (je bila) po vojni pod dolgoletno represijo . . ., je bila naenkrat zaprta več kot polovica duhovnikov, in to velikokrat brez vzroka,

. . . so bili zaprti tudi duhovniki, ki so bili med vojno povezani z OF in njeni sodelavci.

MLADINA, Ljubljana 1986, št. 50/51.

ocvirki

KULTURA PRI NAS

Kultura je podoba in bistvo odnosov med ljudmi. Žal pa živimo v sistemu (Leninovem), ki nam ukazuje, da sta bistvo odnosov med ljudmi politika in delitev dohodka (v resnici ga delijo oni zgoraj, mi spodaj ga le dobimo toliko, kolikor ga nam dajo, potem ko so pokriti izdatki za administracijo, vojaštvo, deficitno gospodarstvo, za pomoč Afriki in Aziji itd.).

Dokler ne bomo zavrgli zmote, da sta bistvo medčloveških odnosov politika in „delitev“ dohodkov, bomo kar naprej ugotavljali, kako realni socializem v bistvu reproducira napake starega kapitalizma 19. stoletja.

V Glinjah na Koroškem skupinski grob žrtev partizanov

Glinje (nemško Glainach) so majhna vas na južnem bregu Drave, 3 kilometre vzhodno od Borovelj. Dušnopastirsko upravlja sedaj kraj župnik iz Šmarjete v Rožu.

Na glinjskem pokopališču je lepo urejen grob šestnajstih beguncev iz osrednje Slovenije (13 moških in 3 žensk), ki so jih 13. maja 1945 umorili partizani v Reichmannovem gozdu nad Otrovco. Napis na grobu pove to v slovenščini in nemščini. Grob je uredila letos skupina naših zdomcev.

Po pričevanju vaščanov iz Otrovce so 13. maja 1945 pripeljali partizani s tovornjakom šestnajst ujetnikov in jih odvedli v bližnji smrekov gozdček nad vasico, ki je tedaj štela samo pet hiš. K najbližnjemu sosedu so prišli po vrvi in orodje za kopanje. Čez nekaj časa so se partizani z istim tovornjakom odpeljali, a brez ujetnikov.

Konec oktobra 1946 je dal glinjski župnik Arnulf Memmer, ki je od ljudi čul vest o slabo zasutem grobu v gozdu nad Otrovco, grob odpreti. Res so našli v njem šestnajst žrtev, vse so imele z žico zvezane roke na hrbtu. Moški so bili delno v vojaških, delno v civilnih oblekah. Od treh žensk je bila ena še mladoletno dekle, stara od 14 do 16 let. Ker

Medtem pa so se industrijsko razvite države zahoda, ki že sodijo v sistem poiudustrijskega in informacijskega modela, že zdavnaj odpravile na avtentično „socialistično“ potovanje: država

blaginje, demokracija, kulturna osveščenoost, odločilna vloga znanja, visoka civilizacijska raven, odločujoča funkcija duhovne morale itd. — Bojan Štih
ZDRAVNIŠKI VESTNIK, Ljubljana 86/55.

NAŠ VSAKDANJI ŠTRAJK

Menda je bilo letos pri nas že precej čez 300 štrajkov in utegne se zgoditi, da bomo ob koncu leta lahko ugotovili, da sta bila povprečno dva štrajka na dan. Politika ima zdaj že izdelan scenarij za njihovo obravnavo. Osnovni moto je: razumemo štrajkačaje in njihovo nezadovoljstvo, vendar pa se težave v naši družbi rešujejo po samoupravnih poti.

Podobno se je dogajalo (30. in 31. julija po nekaj ur) v mariborski bolnišnici in zdravstvenem domu, kjer se nezadovoljstvo še ni umirilo. Osebni dohodek je glavni in edini vzrok za štrajk. Denar je tisti, ki živi in vzgaja našo družbo. Osebni dohodek negovalke v bolnici je pod 60.000 dinarji, medicinske sestre pod 80.000 dinarji, zdravnik specialist ima pod 150.000 dinarji osnovne plače itd.

Štrajk mariborskih zdravstvenih delavcev ni bil štrajk doktorjev, kot nas v to prepričujejo časopisni zapisi, temveč vsega osebja. V štrajku je sodelovalo od 400 do 500 ljudi (v bolnici je

zaposlenih okoli 2500 ljudi), med katerimi je bilo okoli 10 odstotkov zdravnikov. Krizni časi tu ne morejo biti izgovor, saj zdravstveni delavci že leta prikazujejo svoj obupen položaj.

Niso potrebna moraliziranja, etiketiranja in iskanje krivcev. Že leta slabi osebni dohodki v zdravstvu verjetno bolj vplivajo na moralo in delo ter nezadovoljstvo kot pa večurna prekinitve dela. Jasno pa je, da gre po drugi strani tudi za odnos med politiko in inteligenco, za željo slednje po znanju in strokovnosti, ki jo hoče uveljaviti in ji najti prostor na svojem delovnem mestu, ter željo prve za popolnim obvladanjem položaja.

MLADINA, Ljubljana, 5. sept. 86/16-17.

PREKINITVE DELA

Število sporov se pri nas povečuje. Nekako do leta 1977 smo imeli okoli 50 štrajkov na leto, nato je bil leta 1978 visok skok (108), naslednje leto pa spet padec. Leta 78 so začeli deliti štrajke na t. i. prekinitve dela in izsiljene sestanke. Na to delitev osebno ne pristajam, ker ju je težko razmejiti.

Med povodi za prekinitve je predvsem nezadovoljstvo z osebnimi dohodki.

TELEKS, Ljubljana, 11. sept. 86/9.

ni bilo tisto noč, ko so jih partizani umorili, v Otravci slišati strelav, sklepajo, da so jih najbrž likvidirali z obešanjem ali zadušitvijo. Šofer je pustil motor tovornjaka ves čas prižgan, da je tako preglasil smrtno krike žrtv. Župnik je žrtve pokopal v osmih krstah.

Kdo so bili ti ljudje? Po nekaterih znakih bi bilo moč sklepati, da je bilo med njimi nekaj gorenjskih domobrancev, ki so se umikali čez Karavanke in pri tem padli v partizansko zasedo. Mlada dekle je najbrž bežala skupaj z materjo in očetom ali pa vsaj enim od obeh — tako je vsa družina našla smrt na ta način. Tudi tretja ženska je bila ubita najbrž skupaj s svojim možem.

Pred dobrimi desetimi leti je prišel iz Tržiča starejši mož; rekel je, da je zvedel, da leži njegov sin v skupnem grobu v Glinjah. Med pretresljivim jokom je pomolil za večni mir svojega sina in grob poškrbnil z blagoslovljeno vodo.

Ta skupinski grob protikomunističnih žrtv je najbrž edini grob na slovenski zemlji z demokratično družbeno ureditvijo. Prav je, če postane zato simbol Roga in Teharij in tisoč in tisoč drugih grobov, razmetanih po slovenski zemlji v matični domovini, za katere naši ljudje ne vedo ali pa nanje ne smejo romati. Če se peljete domov čez Ljubelj, naredite še tiste tri kilometre v Glinje in pomolite za vse žrtve revolucije na Slovenskem!

Skupinski grob žrtv partizanov v Glinjah blizu Borovelj.

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pismeno ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• RAČUNALNIKI: Sinclair 48K DM 245,—. Vse vrste Commodore, Schneider, Atari RADIOAPARATI, AVTORADIO Hi-Fi. Razni stroji in orodje. Eksportni popust. — Jode Discount Markt, Schwanthalerstr. 1, 8000 München 2, BRD.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno

uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

• DRAGI ROJAKI, POTUJETE V EVROPO? Na pragu domovine, v središču stare Gorice, ob lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu. Najmodernejši komfort (kopalnica, telefon, radijski sprejemnik, barvna televizija, mini bar, klimatizacija). Zelo ugodne cene: enoposteljna soba 62,50 DM, dvoposteljna 92,40 DM. — Vinko Levstik, PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63, I-34179 Gorizia, tel. 0481 / 82 1 66, telex 461154 PAL GO I.

• Na Dolenjskem PRODAM vso opremo in tehnologijo za zelo donosno gradbeno obrt z utečenim poslovanjem. V najem dam tudi delavnico za leto dni. — Informacije po telefonu ZR Nemčija: (089) 48 74 34.

• Na zelo lepi legi v Tržcu PRODAM gradbeno parcelo (10 arov). Na parceli so možni vsi priključki. — Informacije: Janez Lesjak, 7000 Stuttgart 40, Hördtstr. 38, tel. 07 11 / 87 84 58, BRD.

• Ob cesti blizu Celja PRODAM hišo (kuhinja, velika soba, predsoba, kopalnica, WC), njivo, travnik in gozd (skupaj 4 ha). — Informacije daje Marija Sikoschek, 8020 Graz, Fröbelgasse 32/13, Avstrija.

V sleherni slovenski knjižnici morajo biti te knjige:

V ROGU LEŽIMO POBITI (Tomaž Kovač)

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO (Matjaž Klepec)

Izjave svobodnjakov, ki so se med vojno v Sloveniji uprli stalinistični revoluciji, pa so jih Angleži po izdaji poslali domov.

Vse te knjige lahko naročite na naslovu: MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvojce pisem za tujino.

za en smehljajček

V šoli.
„Alenka, ali štejemo kravo k se-savcem?“

„Ne, krave ne, telička pa.“

o

Spet v šoli.
„Ali je med krili in perutmi kakš-na razlika?“
„Je: peruti imajo ptice, krila pa ženske.“

o

Dva umska revčka prideta do su-he potočne struge.
„Kako to, da je v strugi toliko kamnov?“

„Potok jih je od zgoraj privalil sem.“

„Kje je pa potok sedaj?“
„Šel je gor po nove kamne.“

o

V enostrankarskih komunističnih državah so tuja poslaništva grajena iz „moskovskega cementa“: deset delov peska, en del cementa in en del mikrofonom.

o

Pesnik vpraša založnika: „Torej moram dati v svoje pesmi več og-nja?“

„Ne, prav nasprotno: pesmi v ogenj.“

o

„In to naj bo oddelek umobolnice za nore avtomobiliste? Saj ni nikjer nobenega.“

„Vsi ležijo pod posteljami in ‚av-te popravljajo‘.“

o

Dva pisatelja TV-prizorov se po-govarjata.

„Moja dela gleda sedaj dvakrat toliko ljudi kot prej.“

„Kaj si se oženil?“

o

„Ali ste videli tistegale zoprnega pritlikavca? Rekel sem mu, da je go-stiteljica kakor kakšna stara krava. In veste, kdo je ona? Njegova že-na.“

„Zanimivo. Kako to, da vas ni moj oče iz hiše takoj pognal?“

o

Dve zelo mladi zvezdnici popevk se srečata.

„Tvoja nova plošča je odlična. Kupila sem jo.“

„A ti si bila to?“

o

V oddelek na vlaku priteče zadih-an moški: „Brž, neka dama se je onesvestila. Ali ima mogoče kdo malo konjaka?“

Nekdo ga res ima in mu stekle-nico ponudi.

Ta naredi velik požirek in pravi: „Veste, vselej, kadar vidim kakšno damo v nezavesti, mi postane grozno slabo.“

o

Dva norčka sta ušla iz umobolni-ce in prenočila v gozdu. Naenkrat zapoje škrjanček.

„Ali si slišal? To je bila postrv.“
„Ali si neumen? Da bi postrv pe-la sredi noči?“

o

„Klavir sem prišel uglasti.“
„Kako? Saj vas nisem klical!“
„Vi ne, ampak vaš sosed.“

o

Okrogla miza

„Dragec, nekaj mi pa ostaja pri tebi ugaňka: kako moreš tako brž denar zaslužiti, kot ga jaz lahko napravim?“

o

„Slišala sem, da je vaš mož ne-hal kaditi. Za to je treba imeti silno močno voljo.“

„Saj jo imam.“

o

„Ali znaš nemško?“

„Znam.“

„Kaj pa pomeni stavek: Ich weiß nicht?“

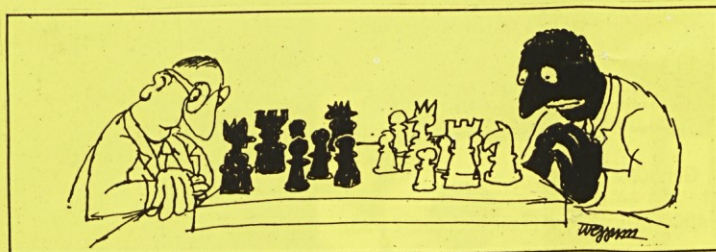
„Ne vem.“

„Kaj pa potem praviš, da znaš nemško?“

Kjer smo mi, je spre-daj, in kadar smo zadaj, je zadaj spre-daj.

Zaščitimo zasebno lastnino, ker jo bo treba vrniti družbi!

Marx nam je dal Kapital, mi pa potre-bujemo kredite.

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 0729 - 88 35 64).

P. Andrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Štefan Ferenčak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. (1) 43 61 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. (1) 42 53 64 43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. 21 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. 82 91 85 06).

Jože Kamin, 14 rue du 5 Decembre, 57800 Merlebach. (Tel. 87 81 47 82).

François Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1000 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pučelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7000 Stuttgart 1, Staffenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.

(Tel. 07304 - 41 4 53).

Dr. Branko Rozman, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:
09 - 32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikanek, Thottsgatan 9 B, 21148 Malmö. (Tel. 040 - 23 24 78).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).